

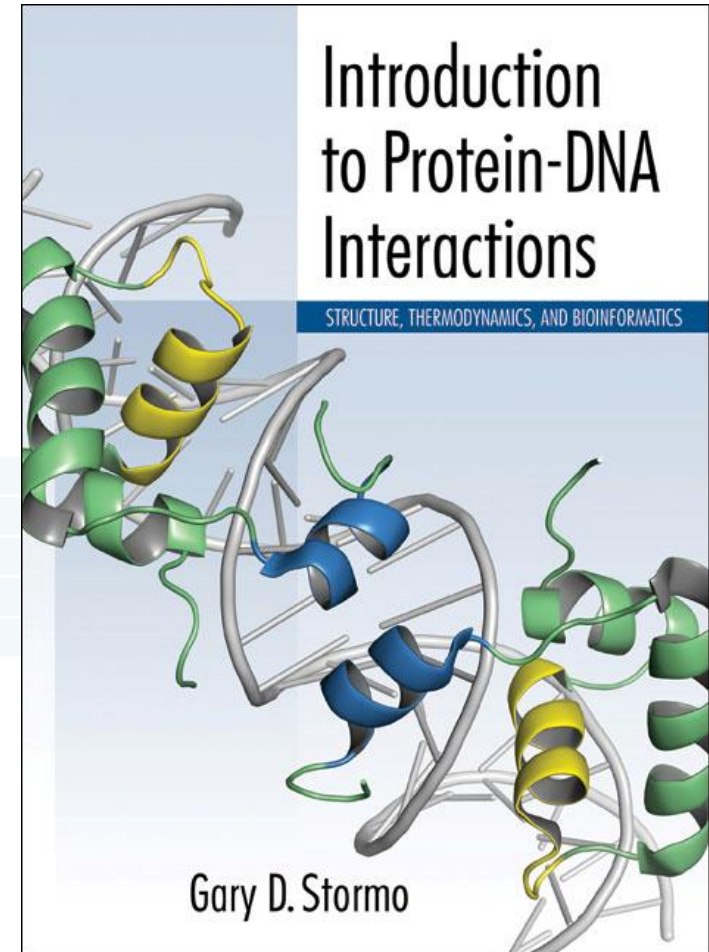
DNA-proteinové komplexy

Komplexy spojené s transkripcí (až 5% genomu)

Komplexy podílející se na opravě DNA

Chromatinové strukturní komplexy

doc. Paleček	DNA-proteinové interakce, vazebné motivy
doc. Paleček	DNA-proteinové interakce, transkripční komplexy
Dr. Blažek	Cyclin/CDK komplexy v buněčném cyklu a transkripci
Dr. Špirek	Oprava DNA, homologní rekombinace
doc. Paleček	Chromatinové komplexy

Bi7015 - Chemické vlastnosti, struktura a interakce nukleových kyselin (doc. Fojta)

DNA-proteinové komplexy

Komplexy spojené s transkripcí (až 5% genomu)

Komplexy podílející se na opravě DNA

Chromatinové strukturní komplexy

2500 struktur v PDB (v roce 2014)

NPIDB # Home

Database of structures of nucleic acid - protein complexes

Home Browse Download Help About Us

Search

Search | PDB:

Search

PDB Pfam SCOP GO terms Fuzznuc BLAST

NPIDB

The resource NPIDB (Nucleic acid – Protein Interaction DataBase) includes a collection of files in the PDB format containing structural information on DNA-protein and RNA-protein complexes, and a number of online tools for analysis of the complexes. The tools are: an original program CluD for analysis of hydrophobic clusters on interfaces, program for detecting potential hydrogen bonds and water bridges, visualization of structures with [Jmol](#). Information on SCOP and Pfam domains detected in protein chains is presented.

Reference: Kirsanov et al. [NPIDB: nucleic acid–protein interaction database](#). Nucleic Acid Research, Volume 41 Issue D1 D517-D523 (January 2013)

List of complexes □

Structures of protein-nucleic acid complexes are extracted from Protein Data Bank (PDB) as files in the PDB format.

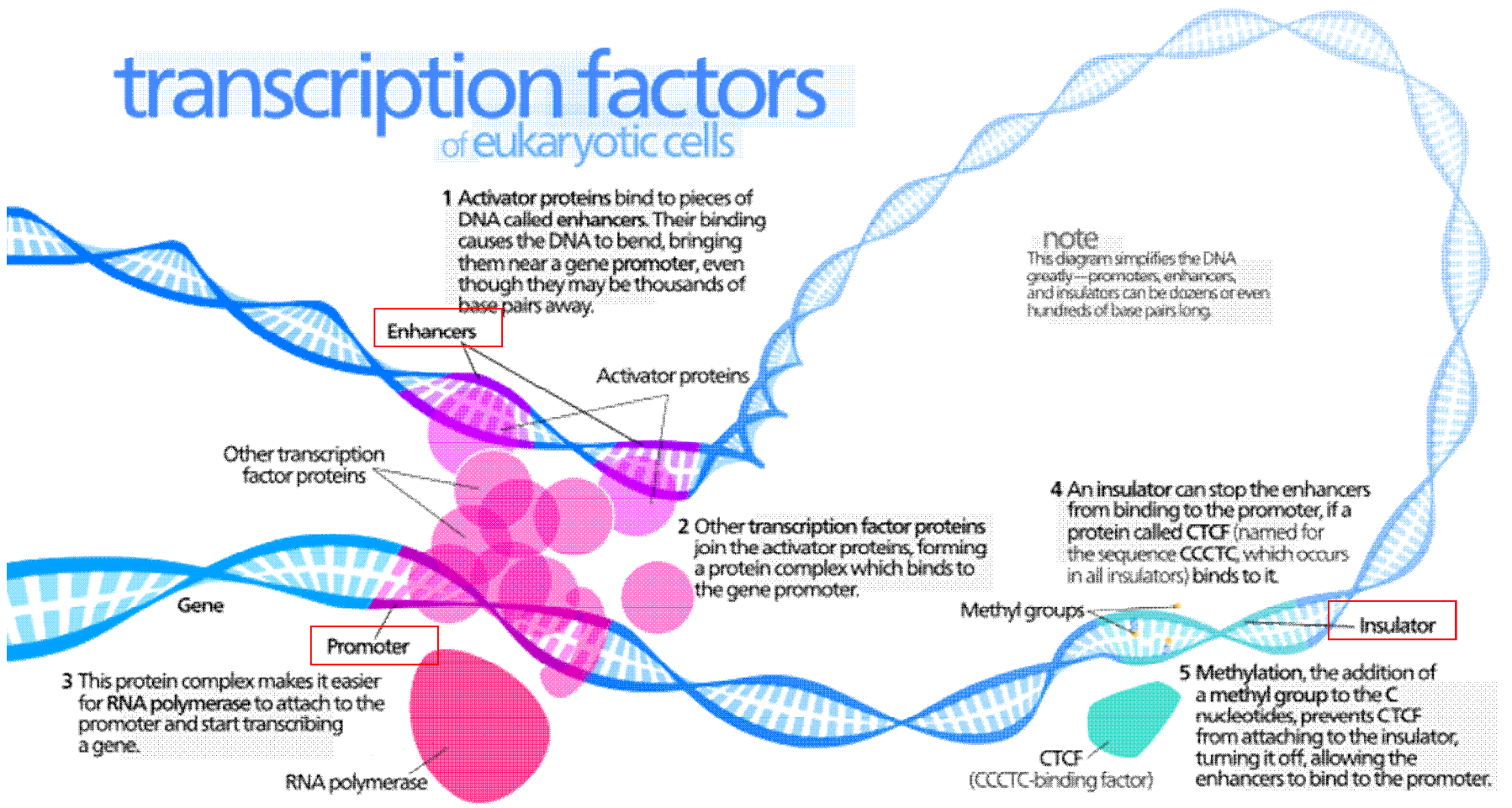
As of **27.11.2013** there are **4482** structures.

Each individual complex has its own web page, containing general information, links to other resources (e.g., PDBsum and BIPA), a table describing biological units or models, tables describing Pfam and SCOP domains in protein chains, and the list of available actions (including Jmol visualization)

<http://npidb.belozersky.msu.ru/>

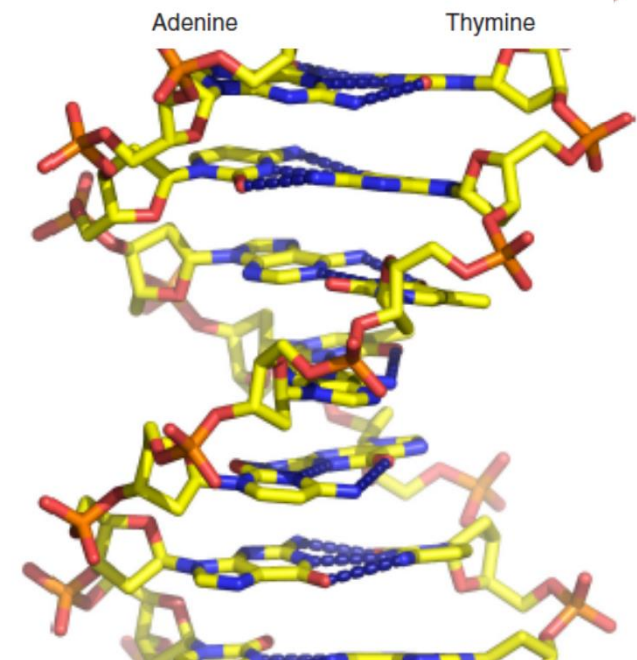
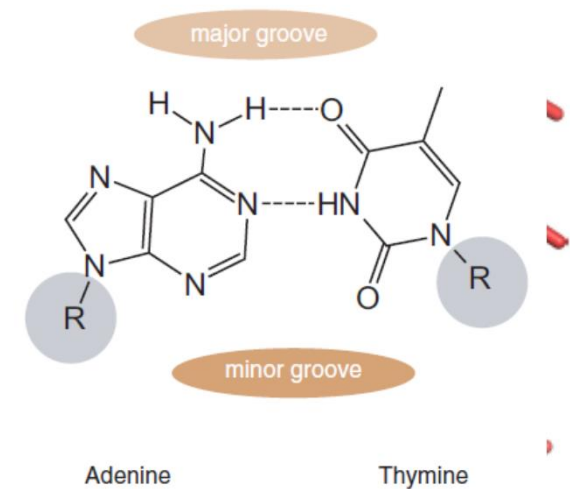
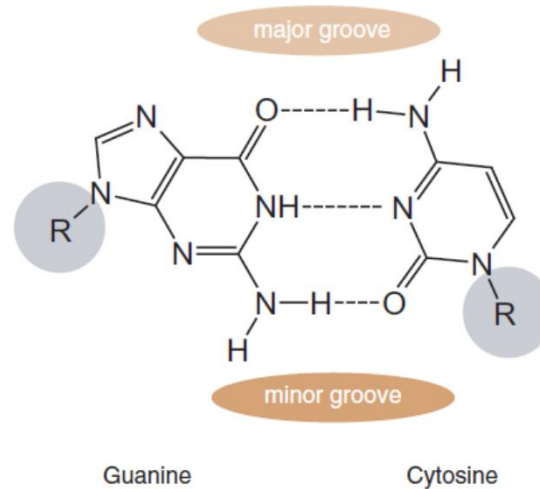
Komplexy spojené s transkripcí

DNA-vazebné motívy špecifických transkripčných faktorov (enhanceosom)
Obecné TFII komplexy a proces transkripce

Enhanceosom

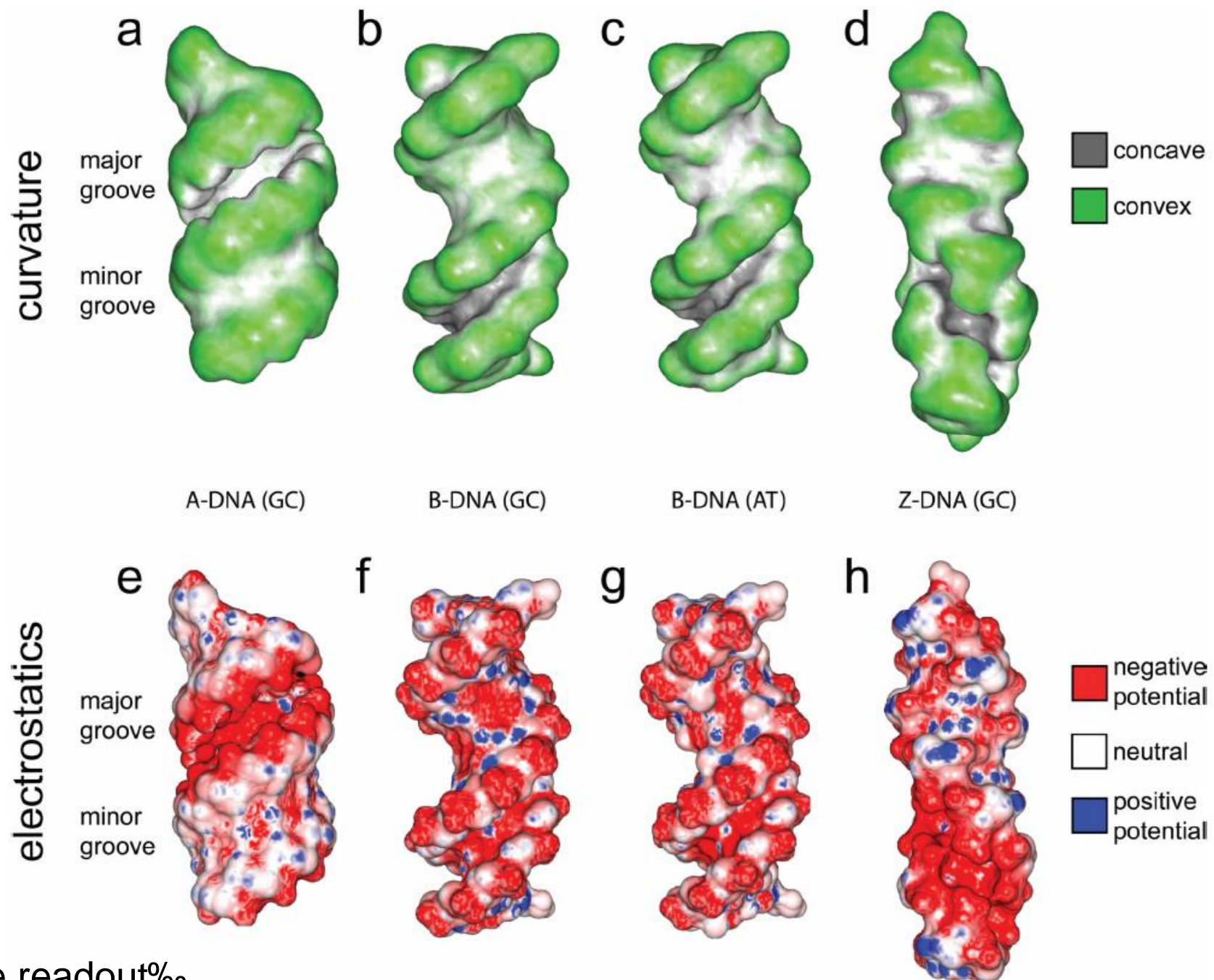
Tvarová a nábojová specifita DNA determinuje typy DNA-vazebných domén (oproti velké rozmanitosti protein-proteinových interakcí domén)

sshape readout%

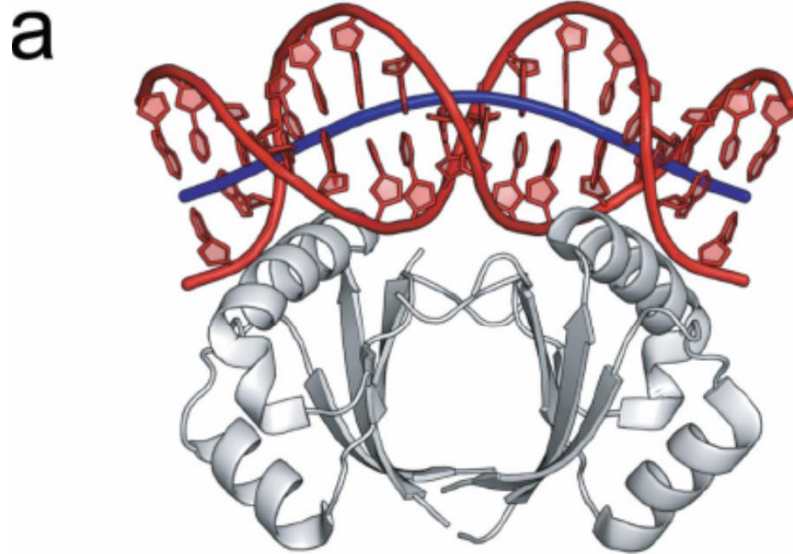
zak ivení kostry souvisí se sekvencí

- proteiny interagují s cukrfofátovou kostrou (fosfát) nebo přes žlábký s bazemi
- Interakce sekvenčně nespecifické (kostra . histony; strukturně specifické - HMG proteiny) nebo sekvenčně specifické (kostra+žlábký – kombinace: *Bgl*II (AGATCT) a *Bam*HI (GGATCC) kontaktují stejné báze a s tou%zak ivení okolní DNA ò)

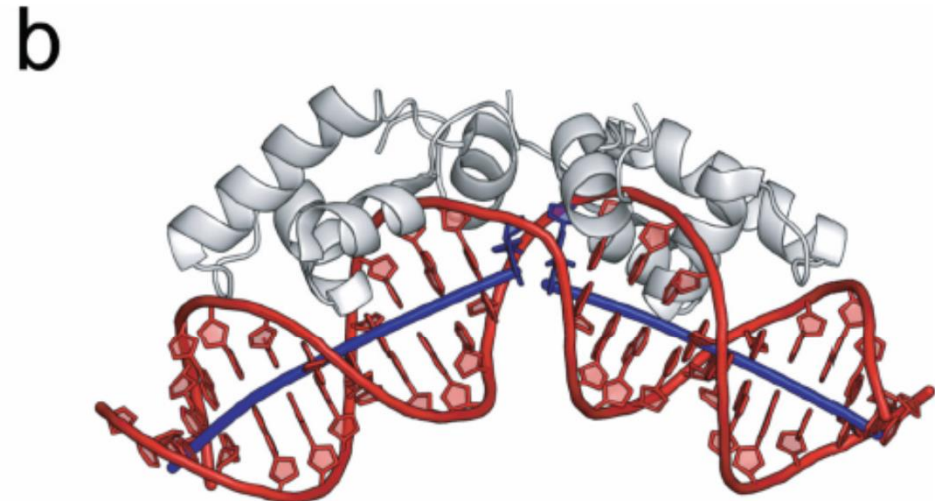
ssshape readout%
 zak ivení kostry - souvisí se sekvencí a prost edím

Vazba DNA-protein může indukovat změny

Bend

1jj4 (õ nap . histony)

Rohs et al, Annu Rev Bioch, 2010

Kink

2kei, Lac represor
(Leu do malého Olábku)

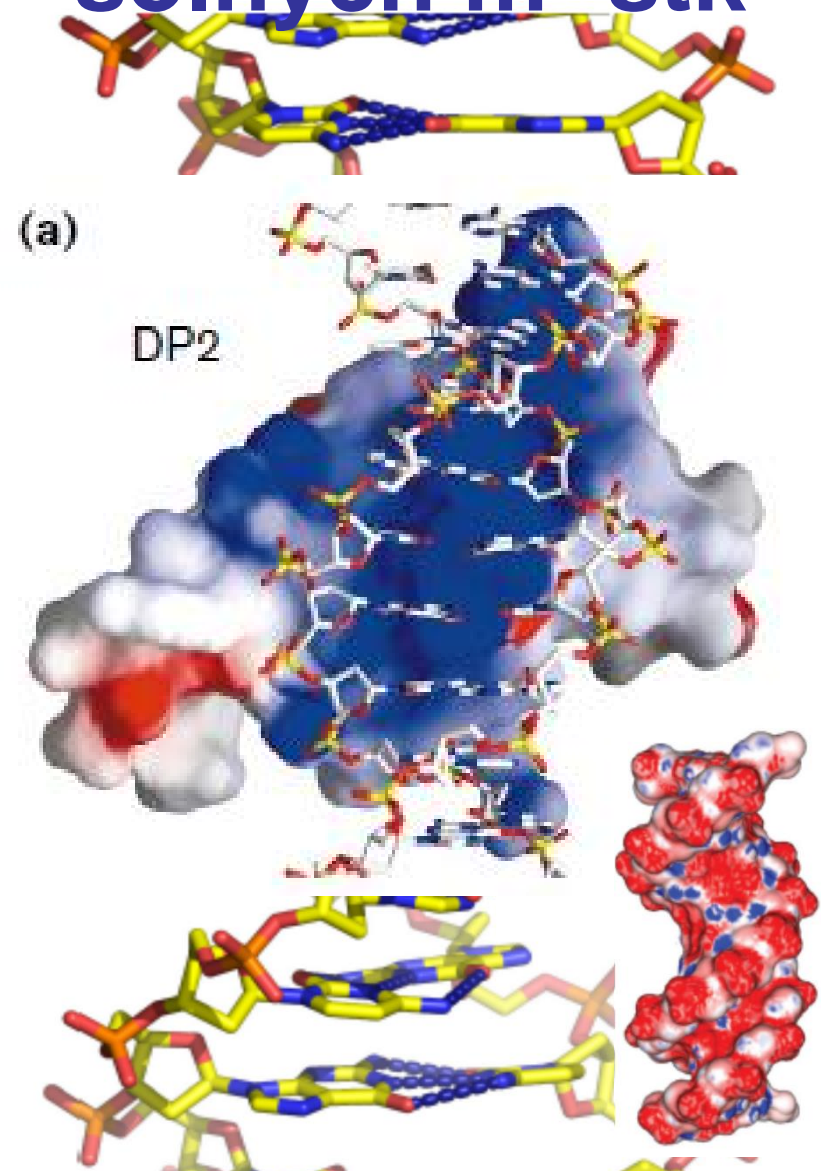
- vazba proteinu může indukovat změny ve struktuře DNA
- vazba DNA na protein často indukuje změny v jeho struktuře
- například u nestrukturovaných proteinů strukturu indukuje (c-Jun/c-Fos = zroubovice až po navázání dimeru na DNA)

Vazba protein s DNA prost ednictvím solných můstek

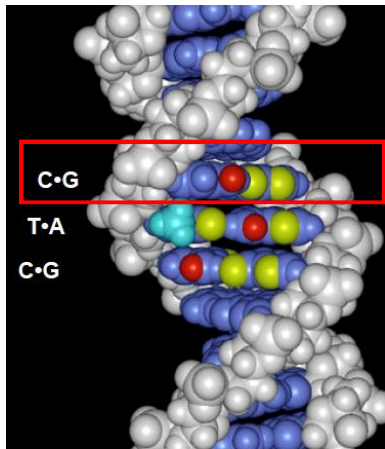
- fosfáty mohou interagovat s Arg a Lys . solné můstky/salt bridges (pozitivní náboje Arg a Lys vytváří vazbu s negativním nábojem fosfátové skupiny)
- Elektrostatický náboj/povrch naznačuje vazebné schopnosti proteinu

Table 2. The simplified relative charge set defined from CHARMM (10) used in the calculation of the electrostatic potential of atoms in the DNA-binding proteins

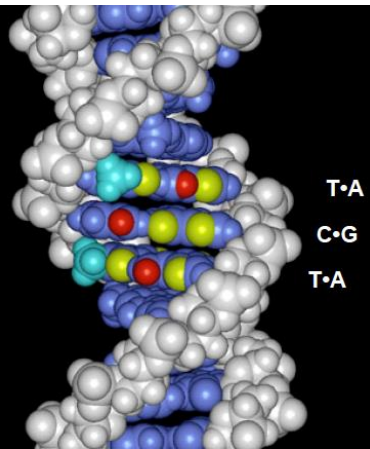
Atom type (PDB entry)	Residue	Relative charge
NZ	Lys	1.00
NH1	Arg	0.50
NH2	Arg	0.50
OE1	Glu	-0.50
OE2	Glu	-0.50
OD1	Asp	-0.50
OD2	Asp	-0.50
OXT	All residues	-1.00
N	All residues	-0.10
CA	All residues	0.10
C	All residues	0.55
O	All residues	-0.55

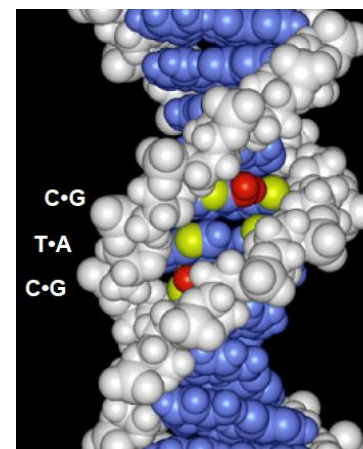
Major groove

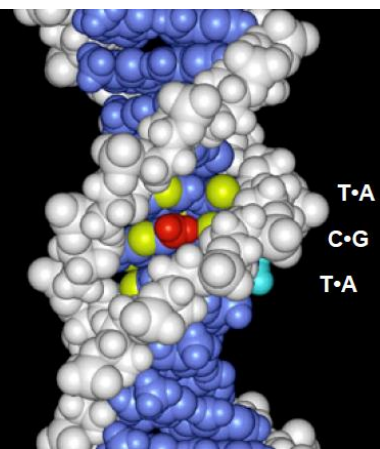
Major groove

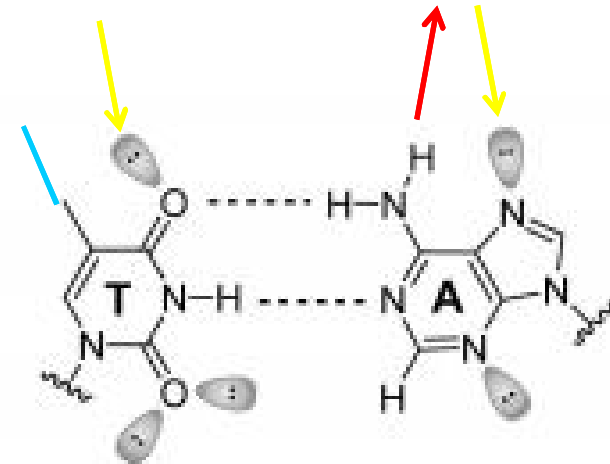
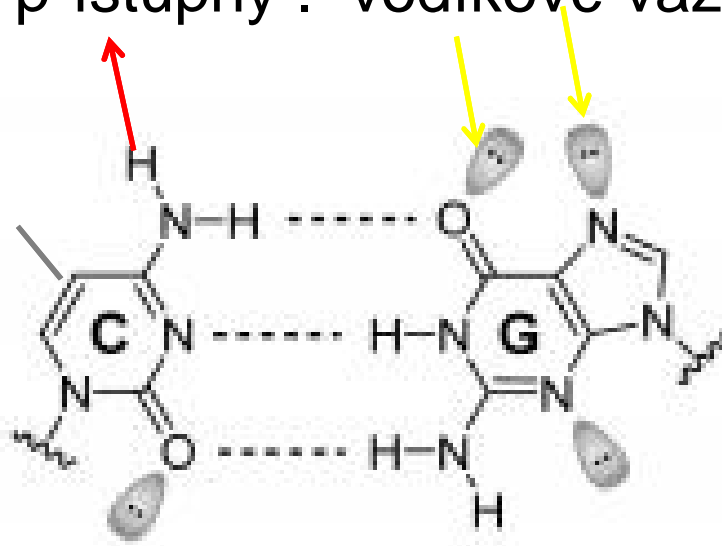
Minor groove

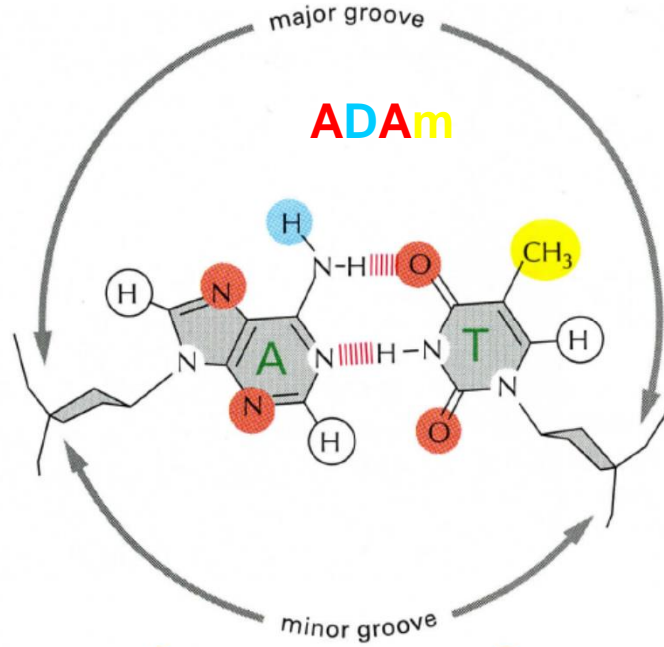
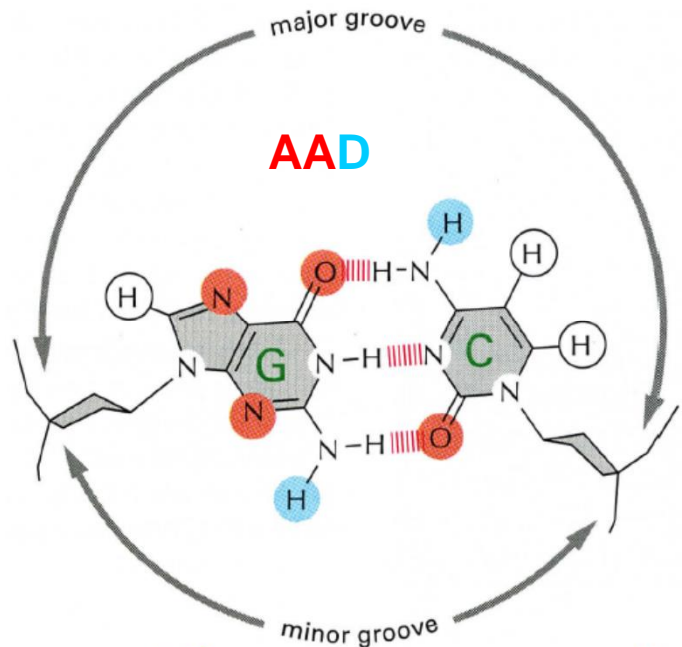
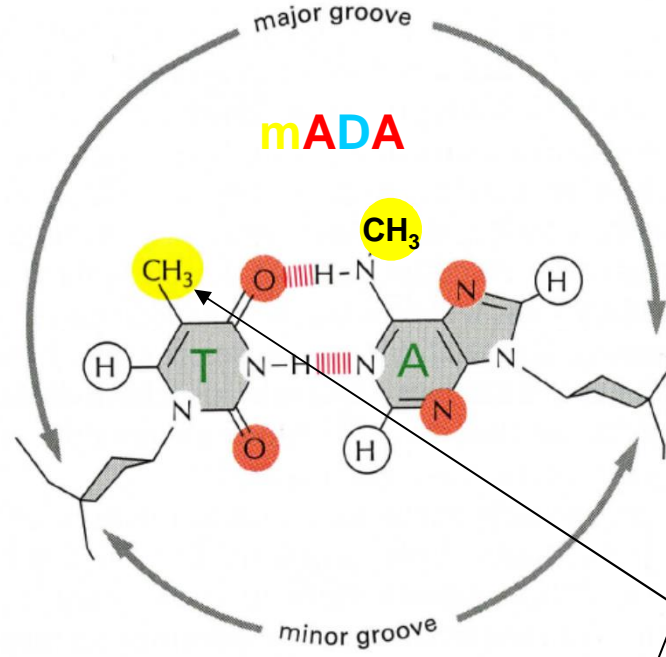
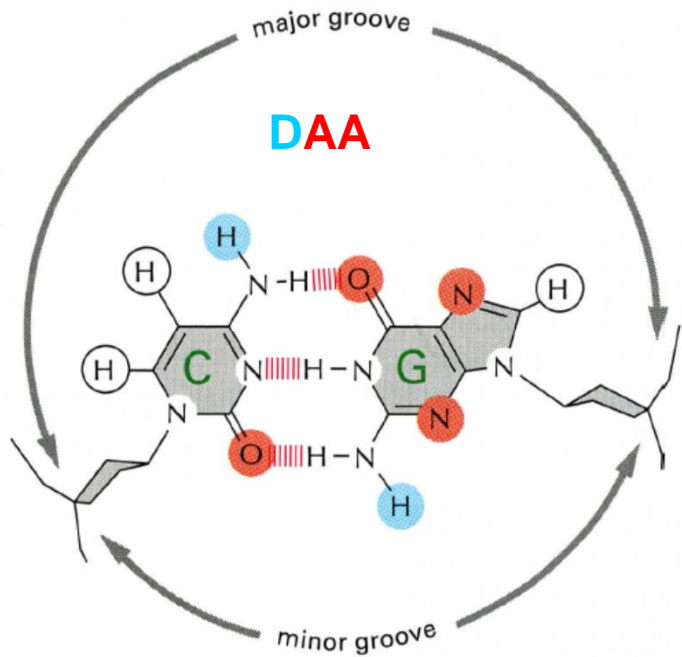
Minor groove

sekven n -specifický protein kontaktuje báze (direct readout) . skrze velký nebo malý Olábek . **velký ýlábek** je lépe p ístupný . vodíkové vazby (donor vs akceptor elektronu)

Jak odliší
protein r zné
páry bází?

Í base readoutí

Pozice donor vs
akceptor
+ metyl skupina

Metylace Ade
(C6NH₂) u bakterií
zm na!

KEY:

- = H-bond acceptor
- = H-bond donor
- = hydrogen atom
- = methyl group

Vazba proteinů s DNA prostřednictvím vodíkových vazeb

- Velký Olábek má velikost odpovídající rozměru α -zrůbce a má exponované H-vazebné skupiny
- Ade zbytky C-6(NH₂) a N-7 mohou tvořit specifické vodíkové vazby s **Gln** a **Asn**
- Guanosinové tvoří specifické vodíkové vazby s **Arg**

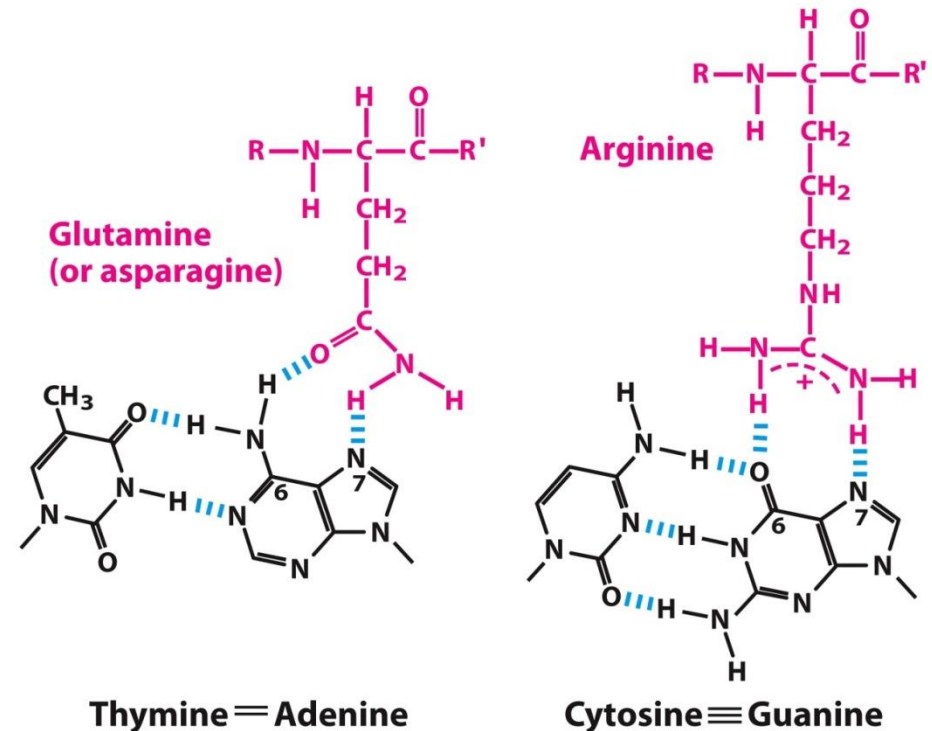
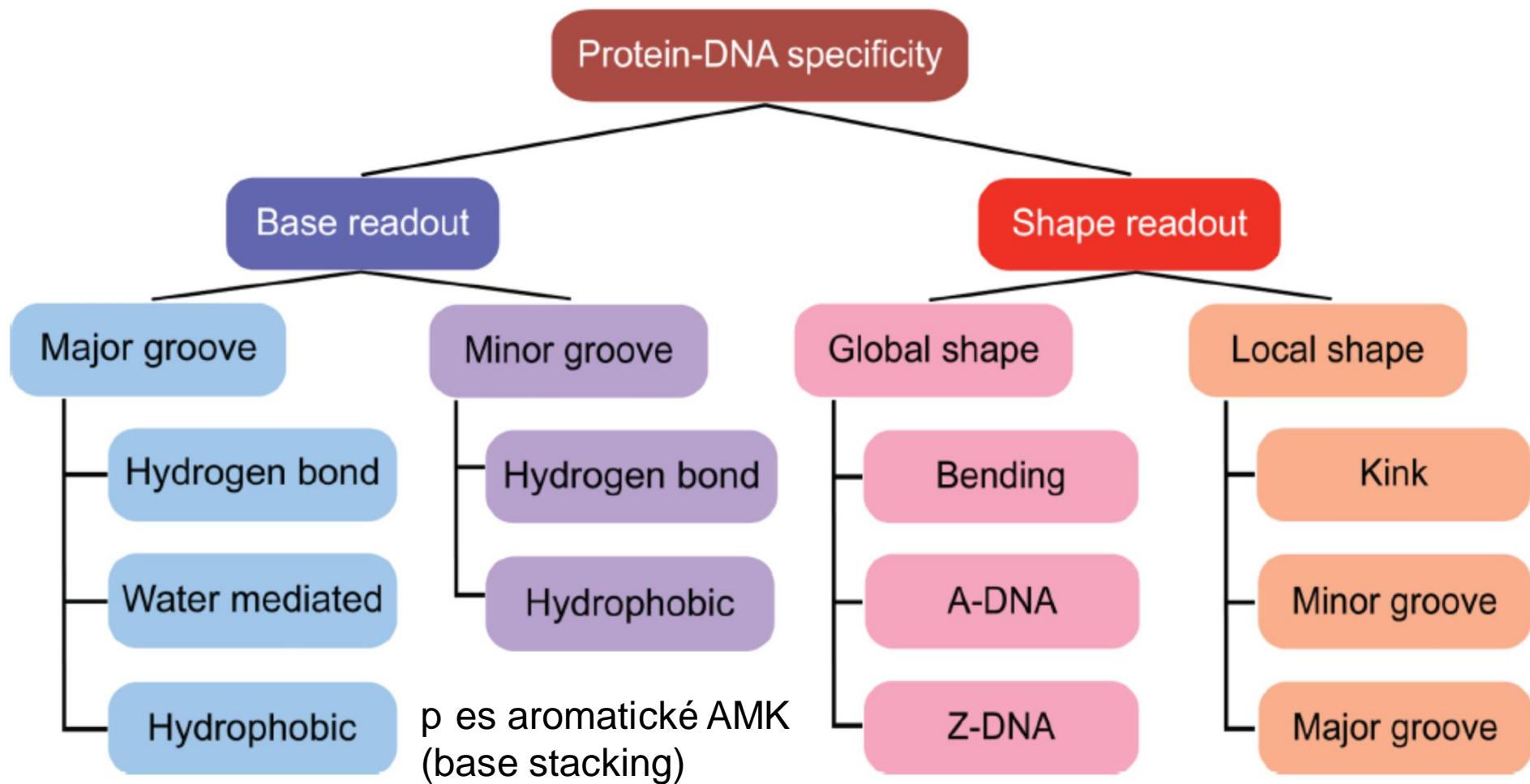

Figure 28-10
Lehninger Principles of Biochemistry, Sixth Edition
© 2013 W. H. Freeman and Company

Silná vazba, sekvence specifická - afinita nM . μ M
Slabá vazba, strukturně specifická - afinita μ M . mM

- více jak 70 SCOP superrodin (strukturních motiv)
- dle sekundárních struktur . α -zroubovice (17), β -listy (7), smízené α/β motivy (48)

Motivy DNA vazebných domén

“ Zipper typ

- . Leucinový zip
- . Helix-loop-helix

“ Helix-otá ka-helix

- . HTH
- . Winged helix
- . TALE

“ Zinkový prst

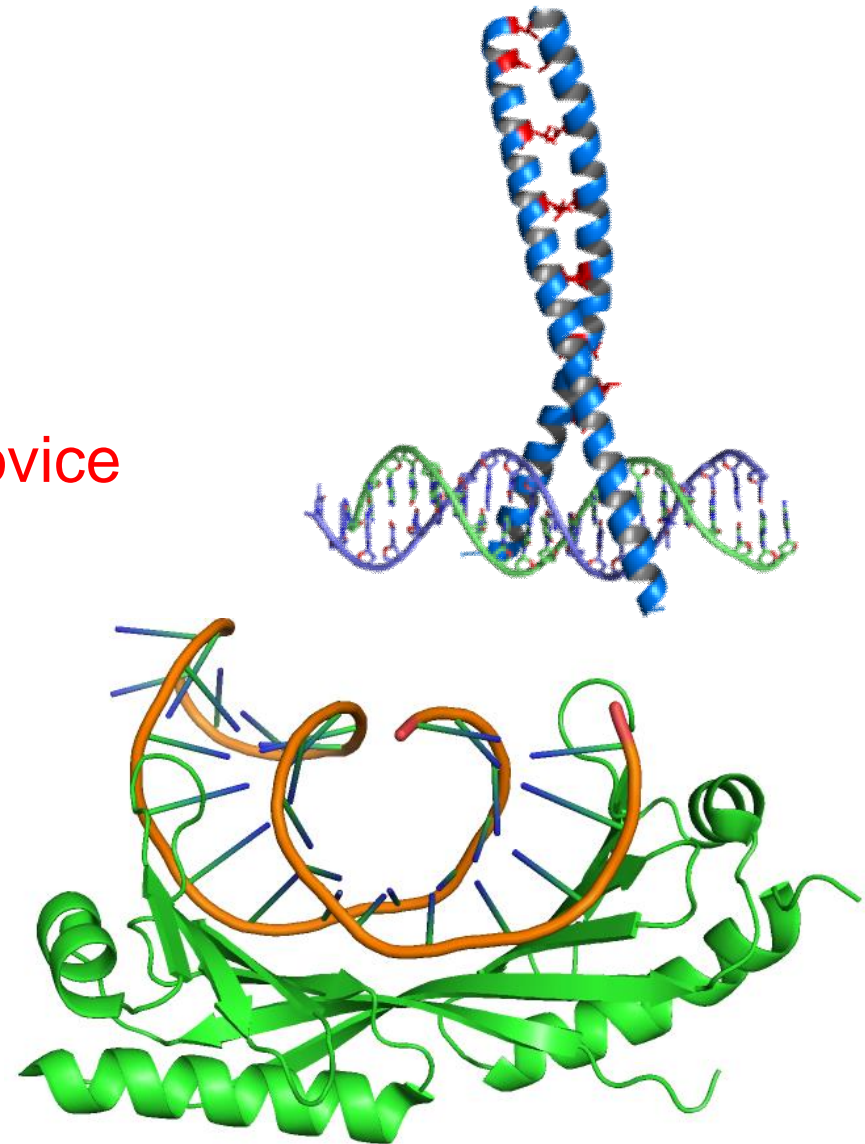
- . $\beta\beta\alpha$ zinc-finger
- . Hormon-receptor
- . Loop-sheet-helix
- . Gal4

“ Histon, HMG-box

“ β -sheet motivy

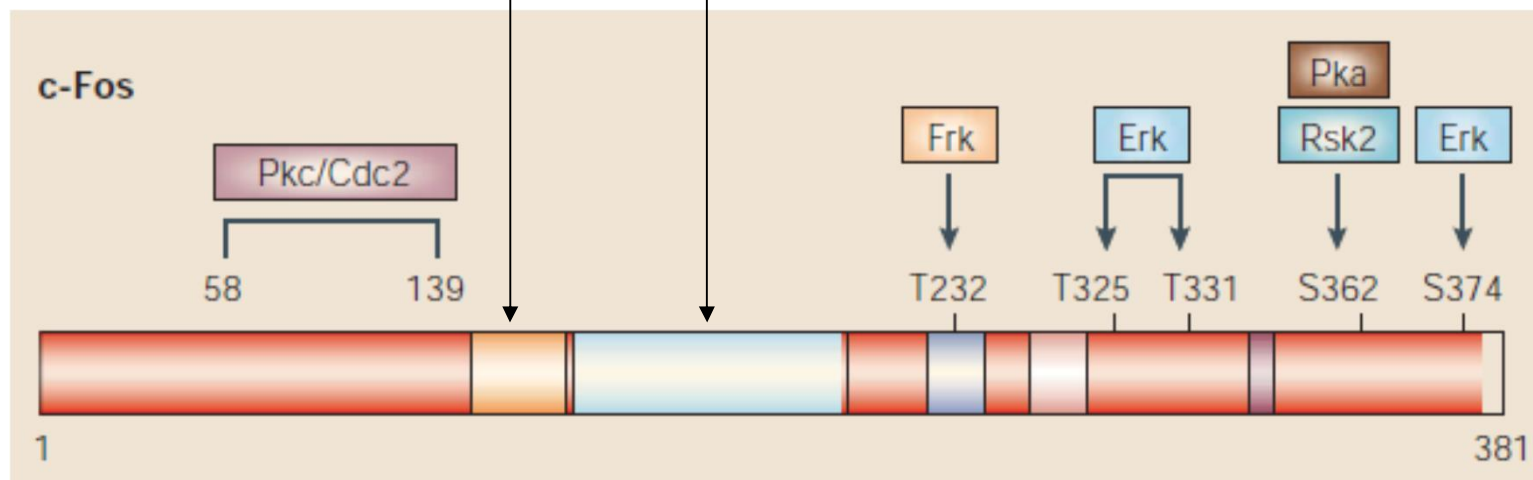
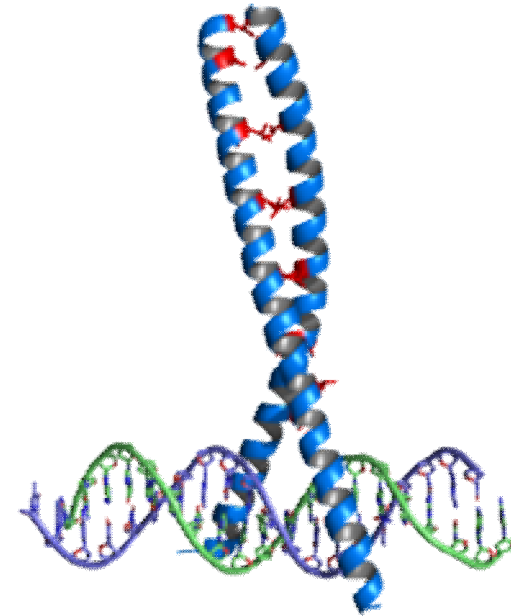
α -zroubovice

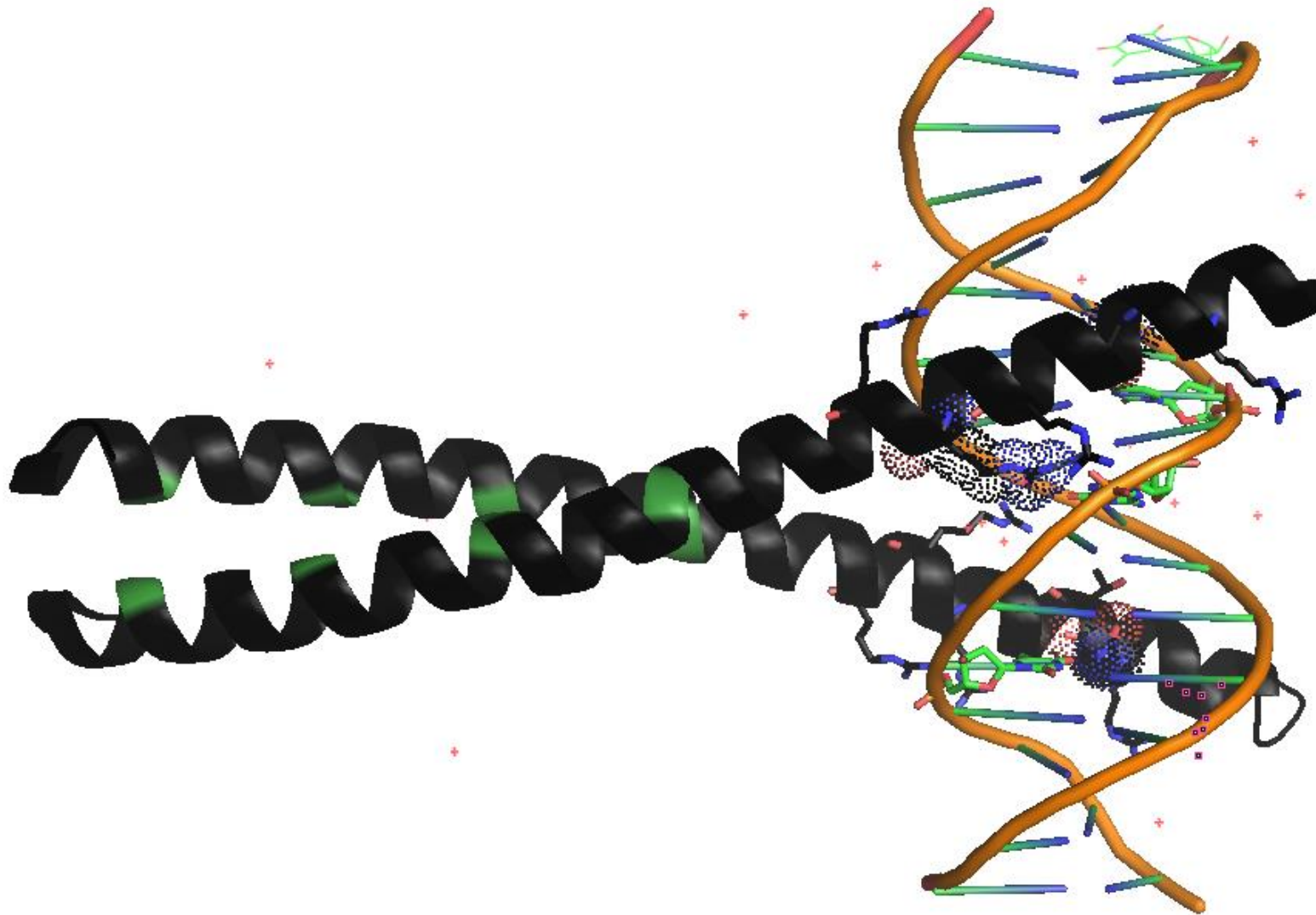
β -listy

Motivy DNA vazebných domén

- “ **Zipper typ** (dle způsobu dimerizace)
  - . **Leucinový zip** (tzv. bZIP = basic)
(transcr. fact. γ GCN4, c-Jun/c-Fos=AP-1)
    - “ 2 α -helixy (2 x 60 AMK)
    - “ coiled-coil (>30AMK, Leu, C-term)
    - “ bazická část (N-terminus, navazuje na CC)
    - “ bazická zroubovice vázána do VŽ

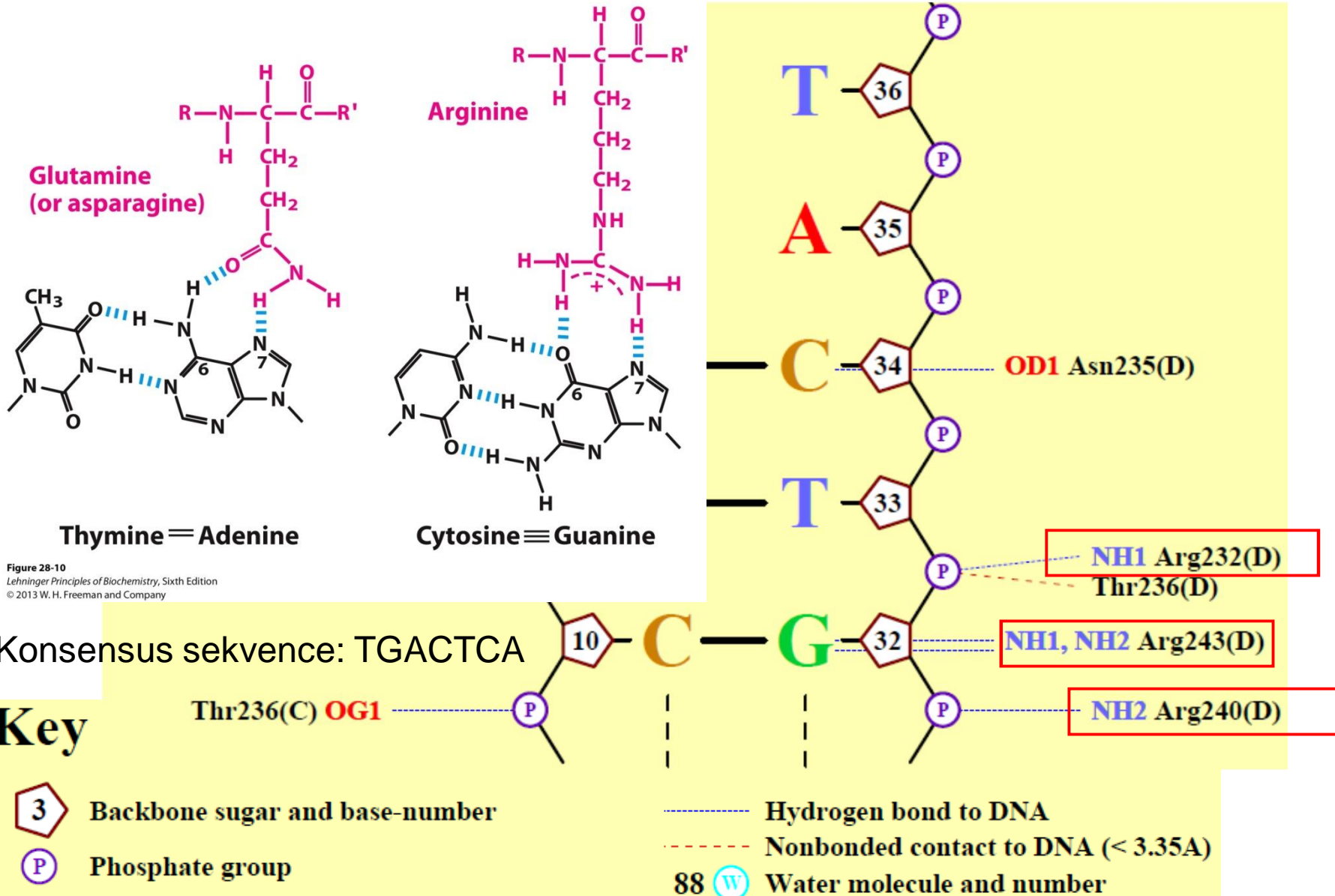

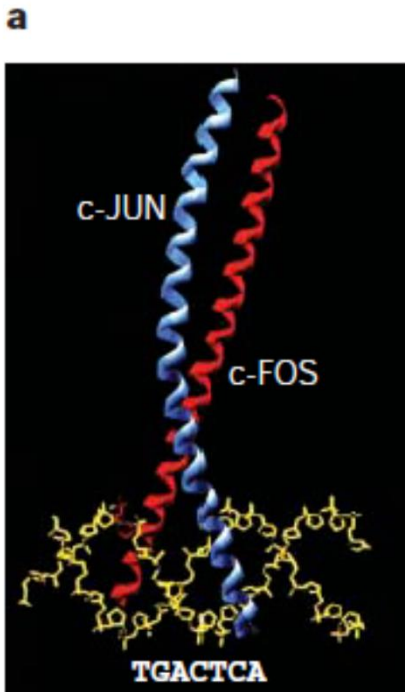
Interakce bazických AMK: Arg(232+240)=PO₄, Arg(243)=Gua

Konsensus sekvence: TGACTCA

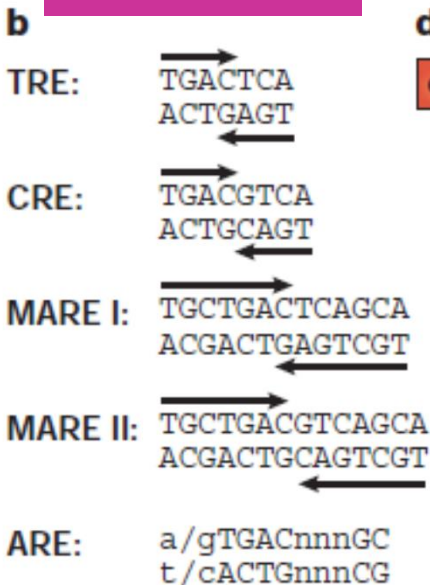
GCN4 . regulace gen pro syntézu AMK

Jones a spol., NAR, 2003

AP-1

c homo/hetero

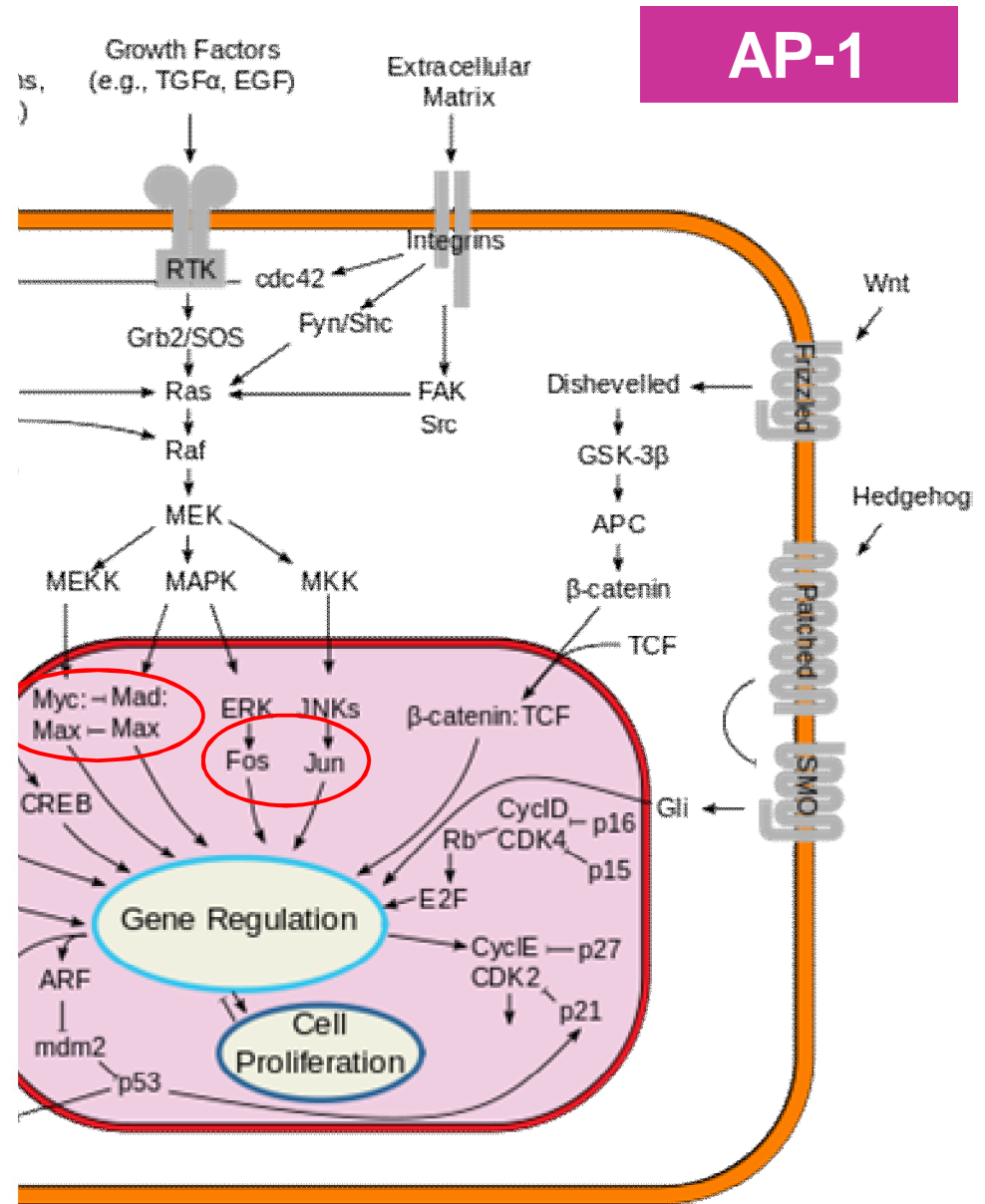
c-JUN	c-JUN	(TRE > CRE)
	JUNB	(TRE > CRE)
	JUND	(TRE > CRE)
	FOSB	(TRE > CRE)
	FRA1	(TRE > CRE)
	FRA2	(TRE > CRE)
	ATFa	(TRE = CRE)
	ATF2	(CRE > TRE)
	ATF3	(CRE > TRE)
	ATF4	(CRE)
	B-ATF	(TRE > CRE)
	c-MAF	(MARE I/II)
	MAFA	(MARE I/II)
	NRL	(TRE-related)
	MAFF/G/K	(MARE I/II)
	NRF1	(ARE)
	NRF2	(ARE)
	NFIL-6	(TRE)

d heterodimery

c-FOS	c-JUN	(TRE > CRE)
	JUNB	(TRE > CRE)
	JUND	(TRE > CRE)
	ATFa	(No binding)
	ATF2	(CRE > TRE)
	ATF4	(CRE)
	c-MAF	(MARE I/II)
	MAFA	(MARE I/II)
	MAFB	(MARE I/II)
	NRL	(TRE-related)
	MAFF/G/K	(MARE I/II)
	NRF2	(ARE)
	NFIL6	(TRE)

(e.g. FasL, TNF)

kombinace

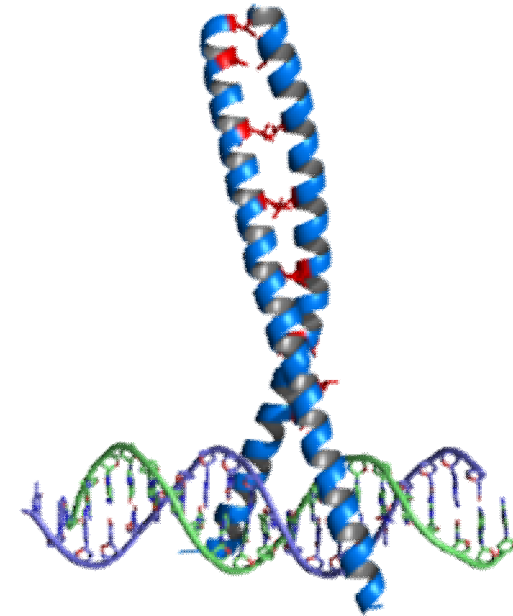

Efferl & Wagner, NRC, 2003
Wikipedie

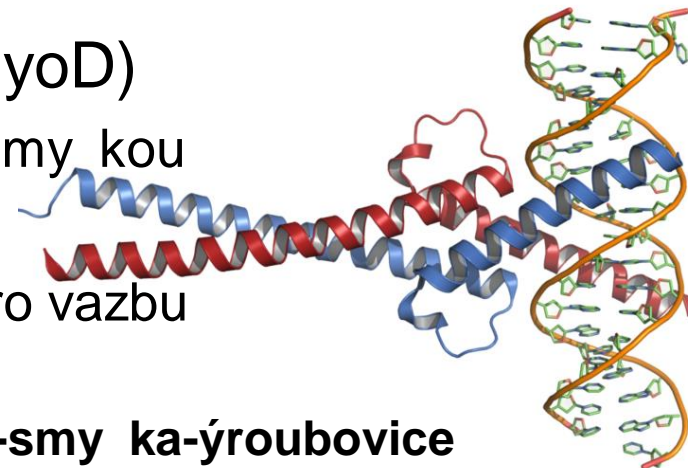

Motivy DNA vazebných domén

- “ **Zipper typ** (dle způsobu dimerizace)
  - . **Leucinový zip** (tzv. bZIP = basic transcr. fact. γ GCN4, c-Jun/c-Fos)
    - “ 2 α -helixy (2 x 60 AMK)
    - “ coiled-coil (30AMK, Leu, C-term)
    - “ bazická část (N-terminus, navazuje na CC)
    - “ bazická zroubovice vázána do Vž

- . **Helix-loop-helix** (c-Myc/Max, MyoD)
  - “ CC a bazické části jsou odděleny smyčkou
  - “ bazická zroubovice vázána do Vž
  - “ smyčka poskytuje větší flexibilitu pro vazbu

zroubovice-smyčka-zroubovice

Motivy DNA vazebných domén

“ Zipper typ

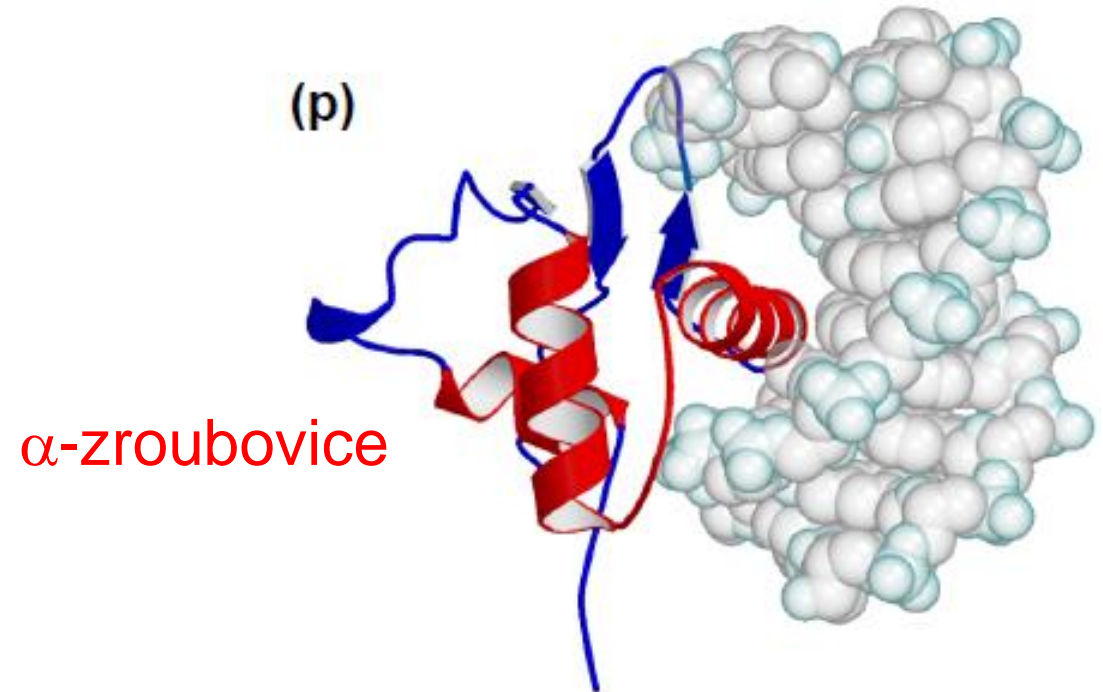
- . Leucinový zip
- . Helix-loop-helix

“ Helix-otá ka-helix

- . HTH
- . Winged helix
- . TALE

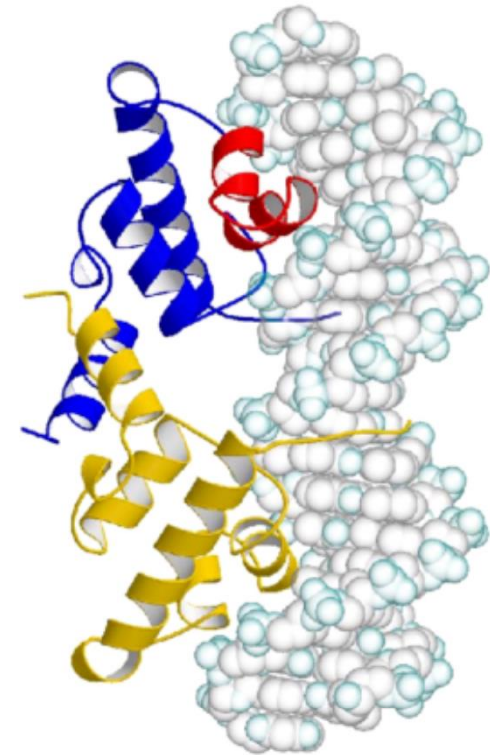
“ Zinkový prst

- . $\beta\beta\alpha$ zinc-finger
- . Hormon-receptor
- . Loop-sheet-helix
- . Gal4

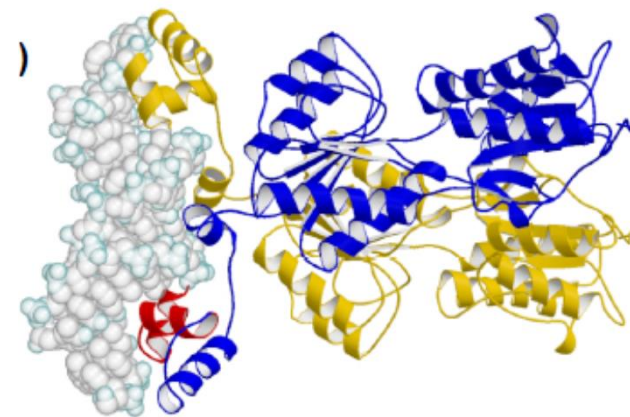

Helix-turn-helix motiv (HTH)

- “ Obsahuje ~ 20 AMK ve dvou zroubovicích vzájemně kolmých
  - α -helix pro vazbu na DNA (recognition) - β -obrátko - druhá zroubovice
  - Sekvenčně specifická vazba prostřednictvím recognition zroubovice a velkého β lábku
  - nejčastěji motiv u prokaryot - homodimery vázanou palindrom. sekvencí
  - HTH motiv se obvykle vyskytuje ve svazku 3-6 zroubovic (stabilizovaných hydrofobním jádrem)
  - motiv může být buď součástí hlavního proteinu (Cro) nebo z něj může pouze vybíhat (LacI)

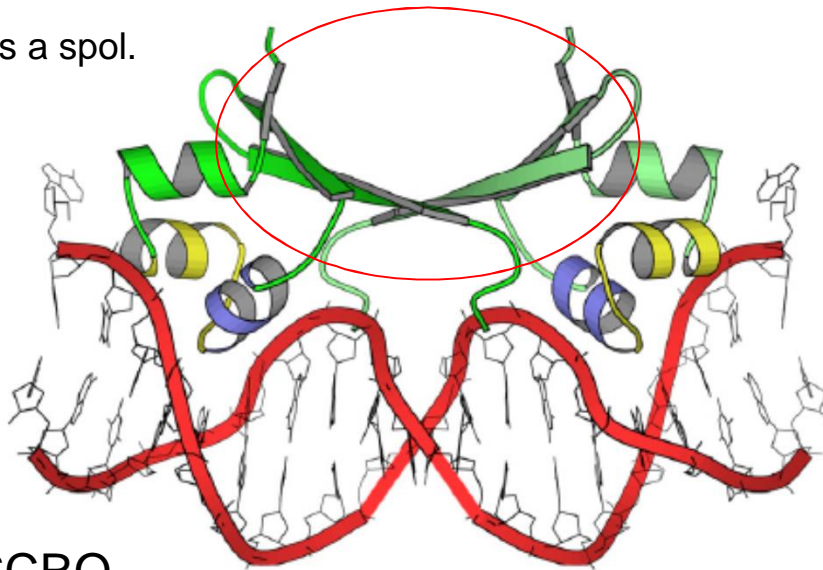
1. Cro and Repressor (1lmb)

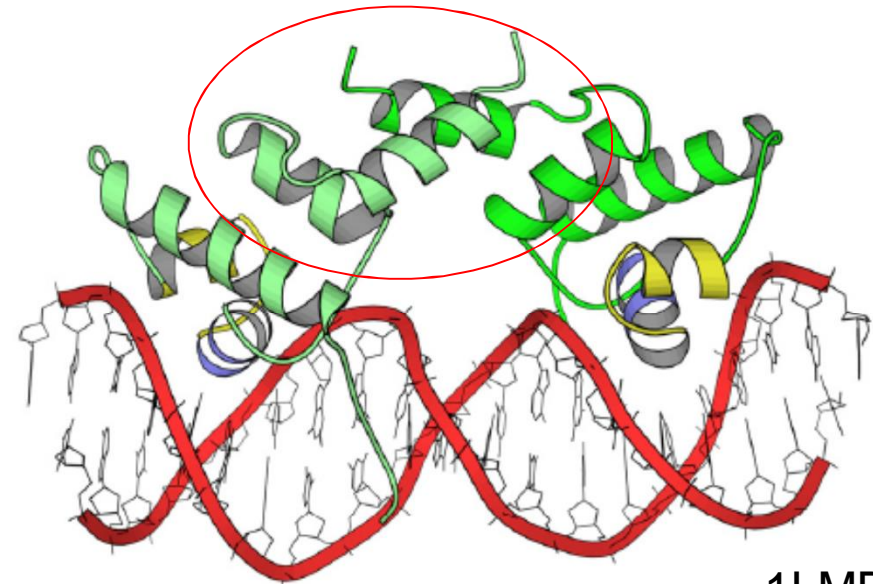
Luscombe et al, Genome Biology, 2000

3. LacI repressor (1wet)

Liljas a spol.

6CRO

1LMB

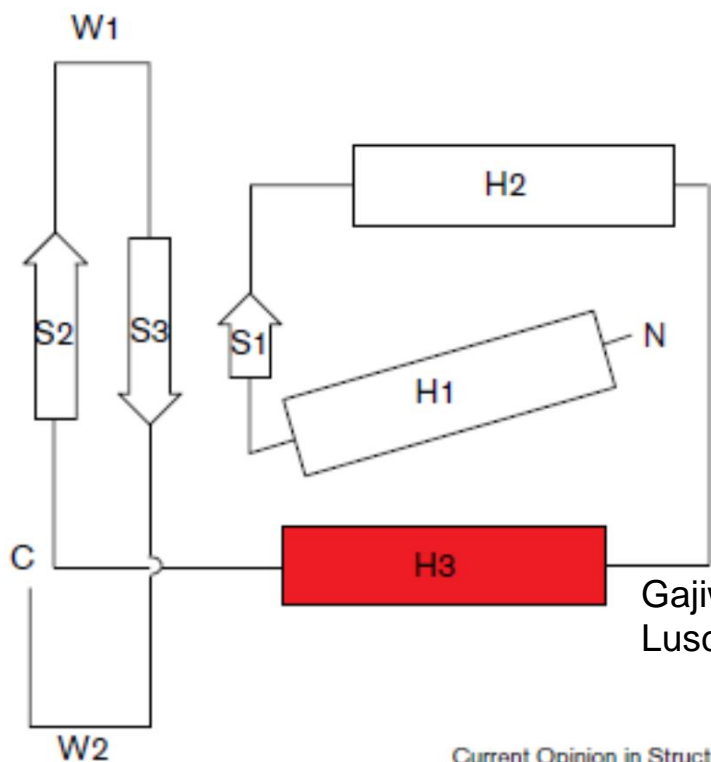
Helix-turn-helix motivy (spojené listy nebo zroubovicemi) .
odstup HTH ($34\text{\AA}$) odpovídá jedné otá ce B-DNA

Sekven n se r zné HTH p íliz nepodobají

1. variabilita v rozpoznávaných sekvencích DNA
2. variabilita v pozici srecognition%zroubovice ve velkém Olábku (paraleln k rovin bází nebo delzí zroubovice jsou paraleln k cukr-fosfátové kost e)

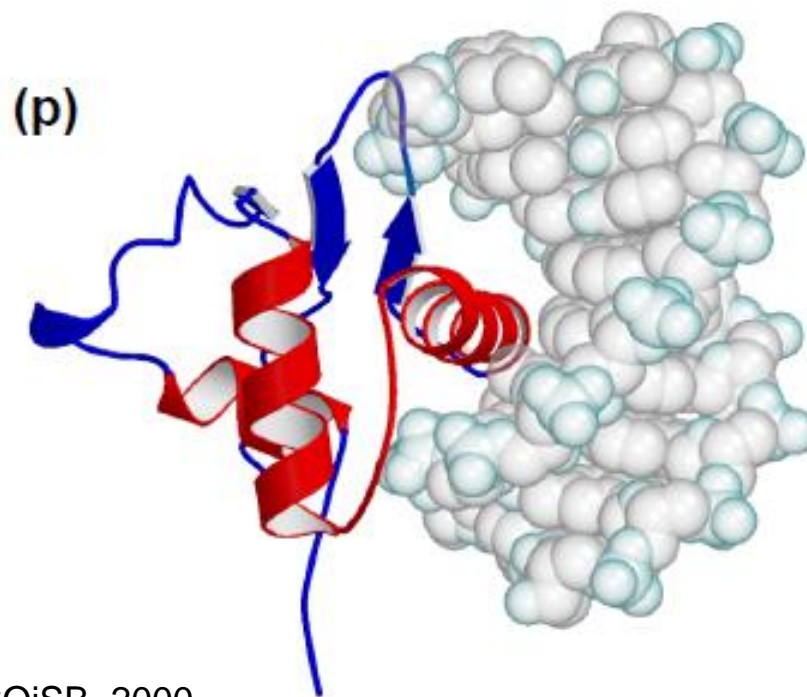
Winged helix (okřídlená zroubovice)

- winged HTH obsahuje recognition zroubovici (**H3**) a β -listy, které poskytují další kontakty s DNA

Gajiwala & Burley, COiSB, 2000
Luscombe et al, Genome Biology, 2000

Current Opinion in Structural Biology

16. Ets domain (1bc8)

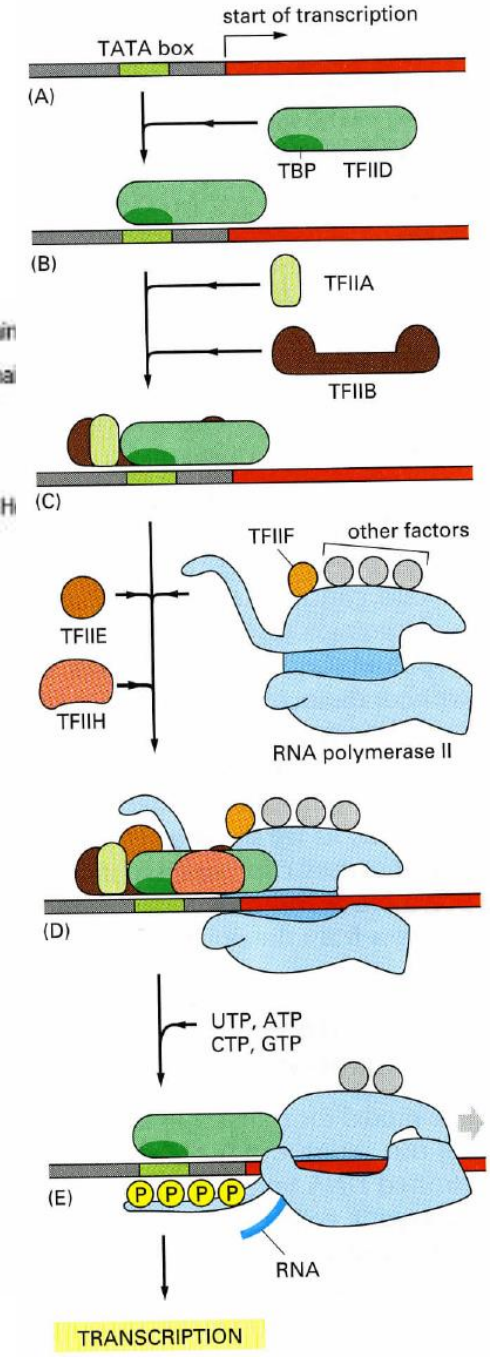
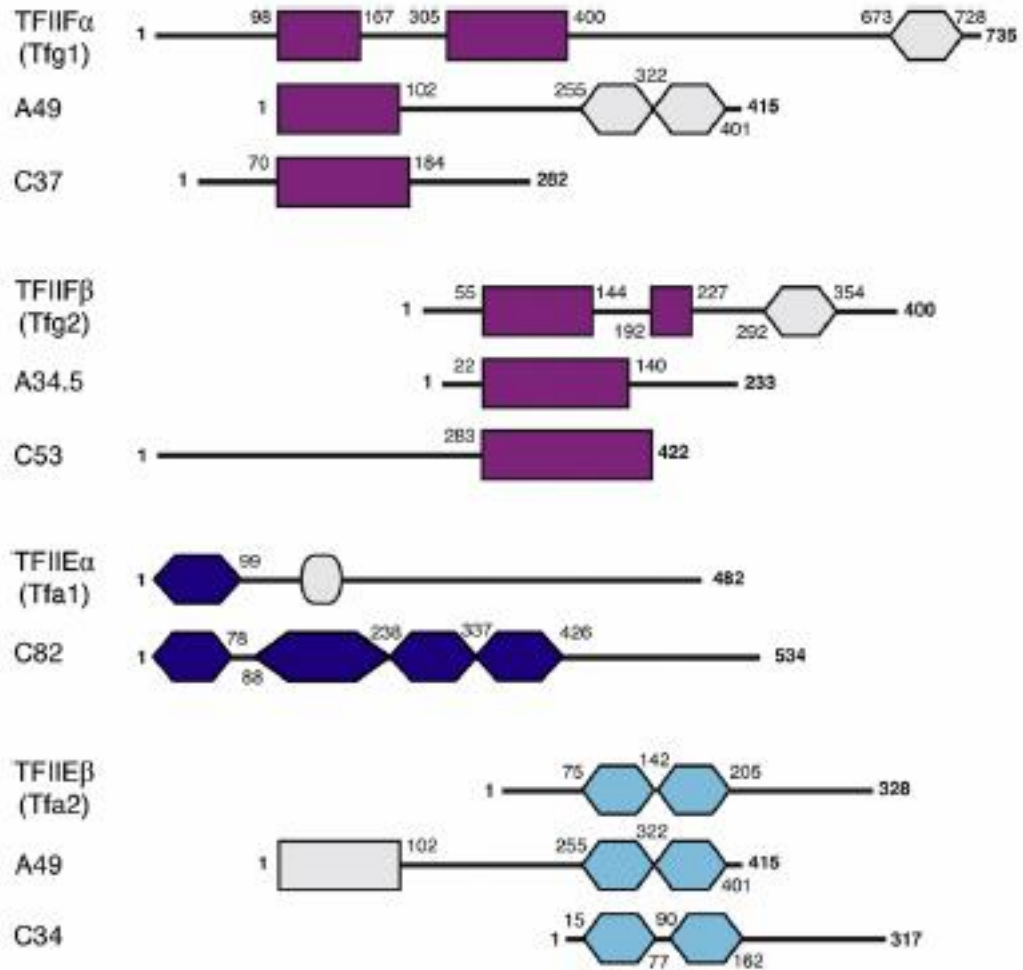
Ménasto kídlo ve VŽ a cukr-fosfátová kostra se zroubovicí (hRFX1)

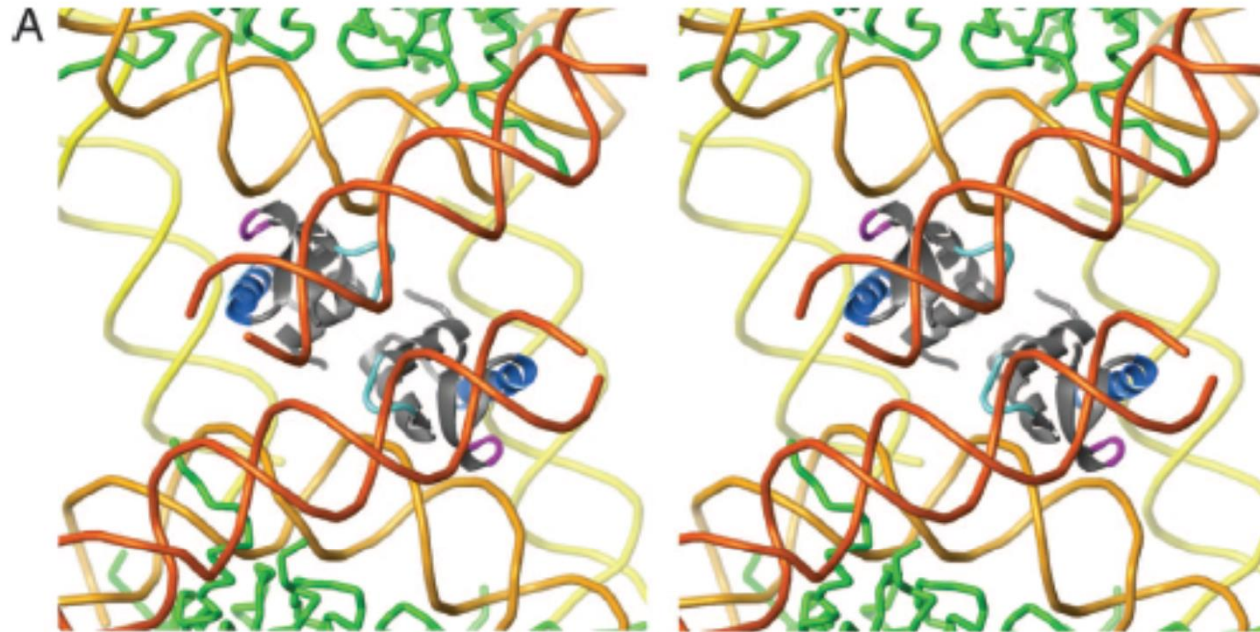
Interakce bazí se zroubovicí (H3) a kídla s cukr-fosfátovou kostrou

Ménásto kídlo ve Vž a cukr-fosfátová kostra se zroubovicí (hRFX1)

- swunged%bHTH v mnoha specifických transkrip ních faktorech, ale také v sgeneral%o TFII faktorech (strukturní úloha)

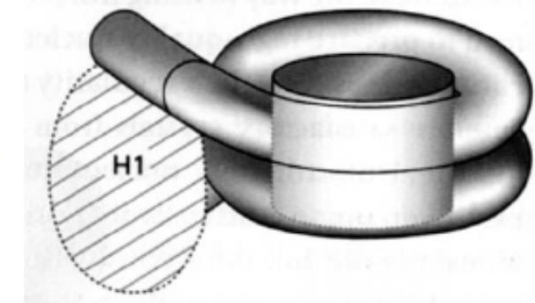
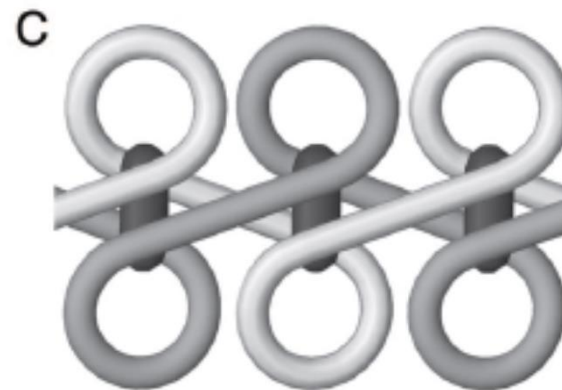
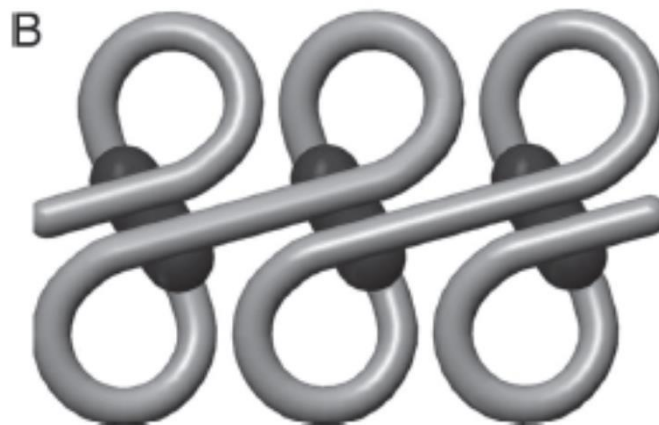

stereoskopický obrázek
docking (pouze model)

Skládání nukleosom
do kompaktních
struktur

Fan & Roberts, PNAS, 2006

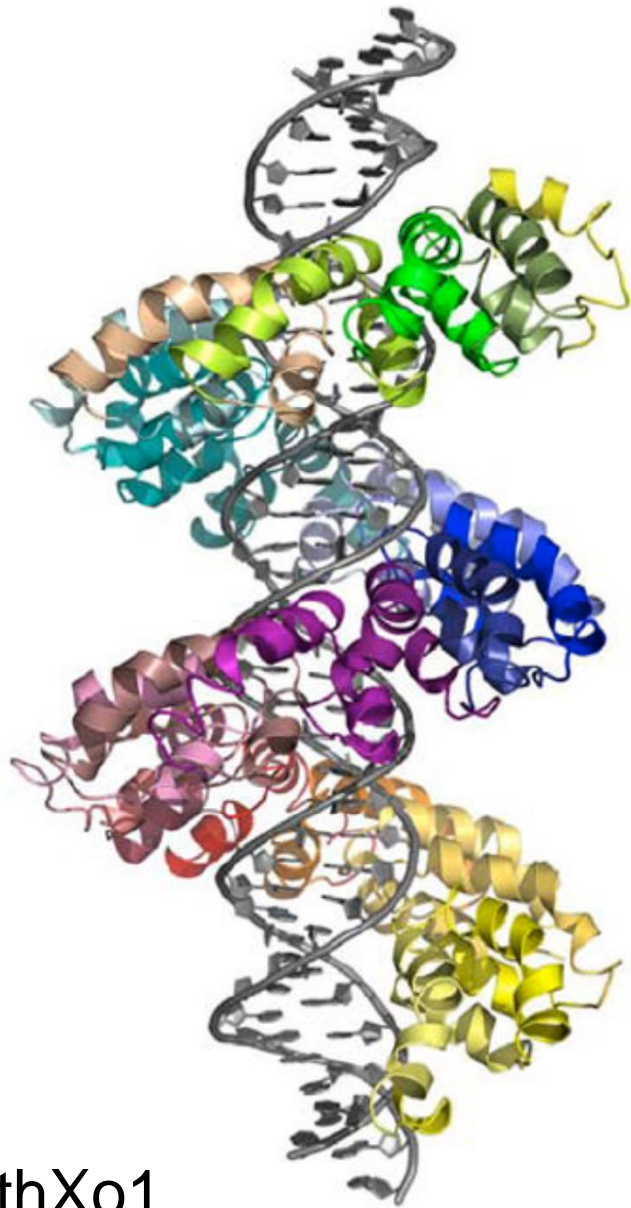
J. Fajkus

Histon H1/H5 interaguje s DNA (nukleosomem) a vytváří dimery (nukl. diady). WHD doména může vytvářet více kontaktů (H3 zroubovice-Mž, wing-cukrfosfátová kostra, protein-protein int.)

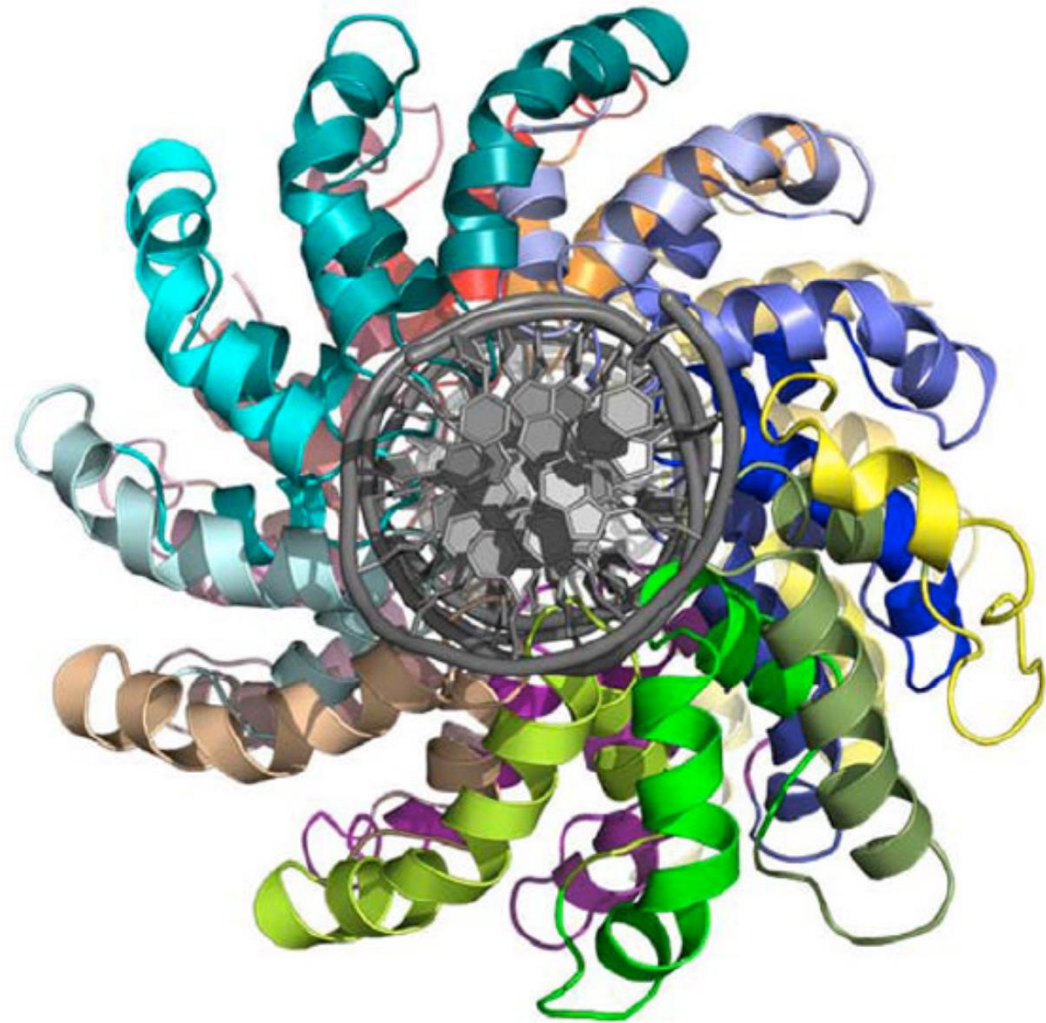
Transcription activator-like effectors (TALE)

Patogenní bakterie injikují do rostlinných bun k ovlivnění transkripci rostlinných promotor

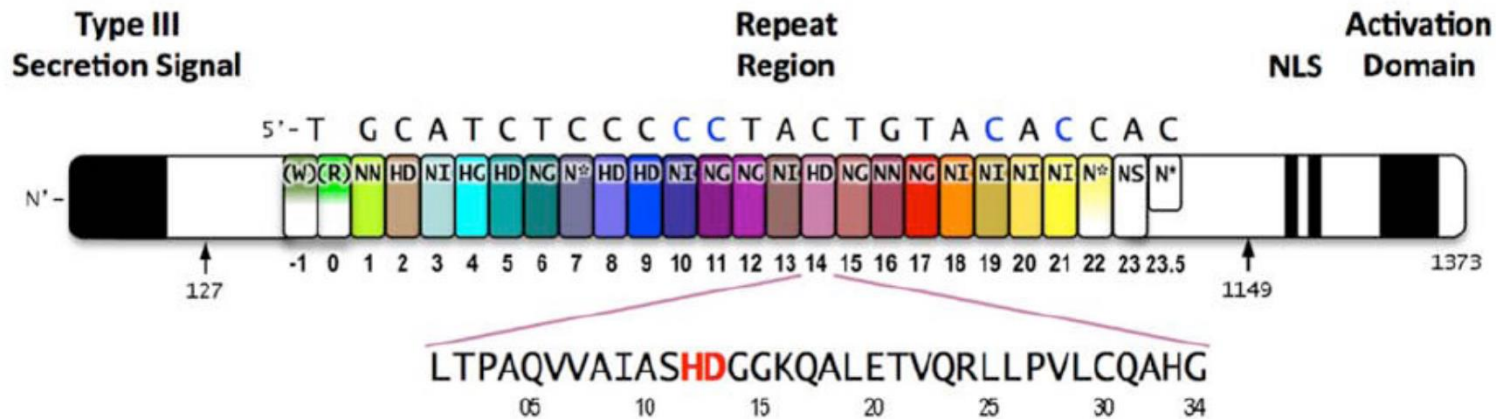
PthXo1

23 repetitivní DNA ve Vž

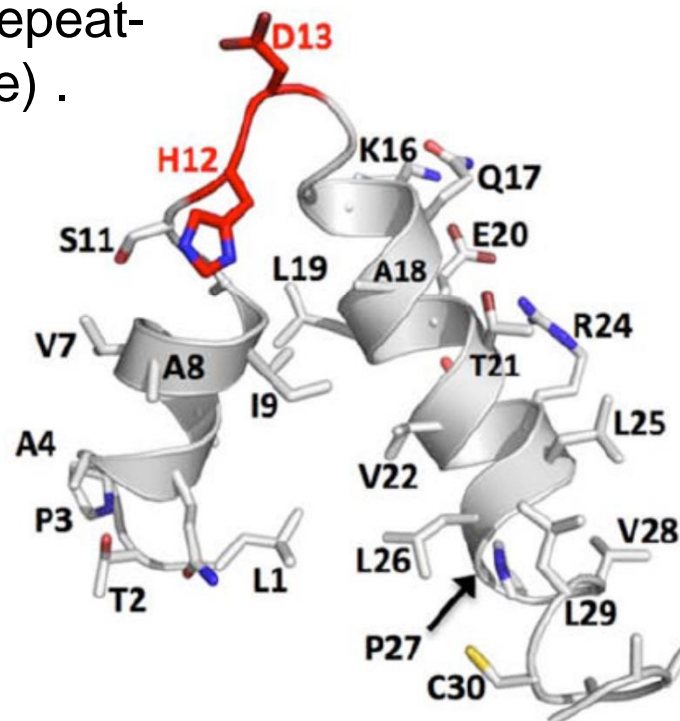

TALEN technologie

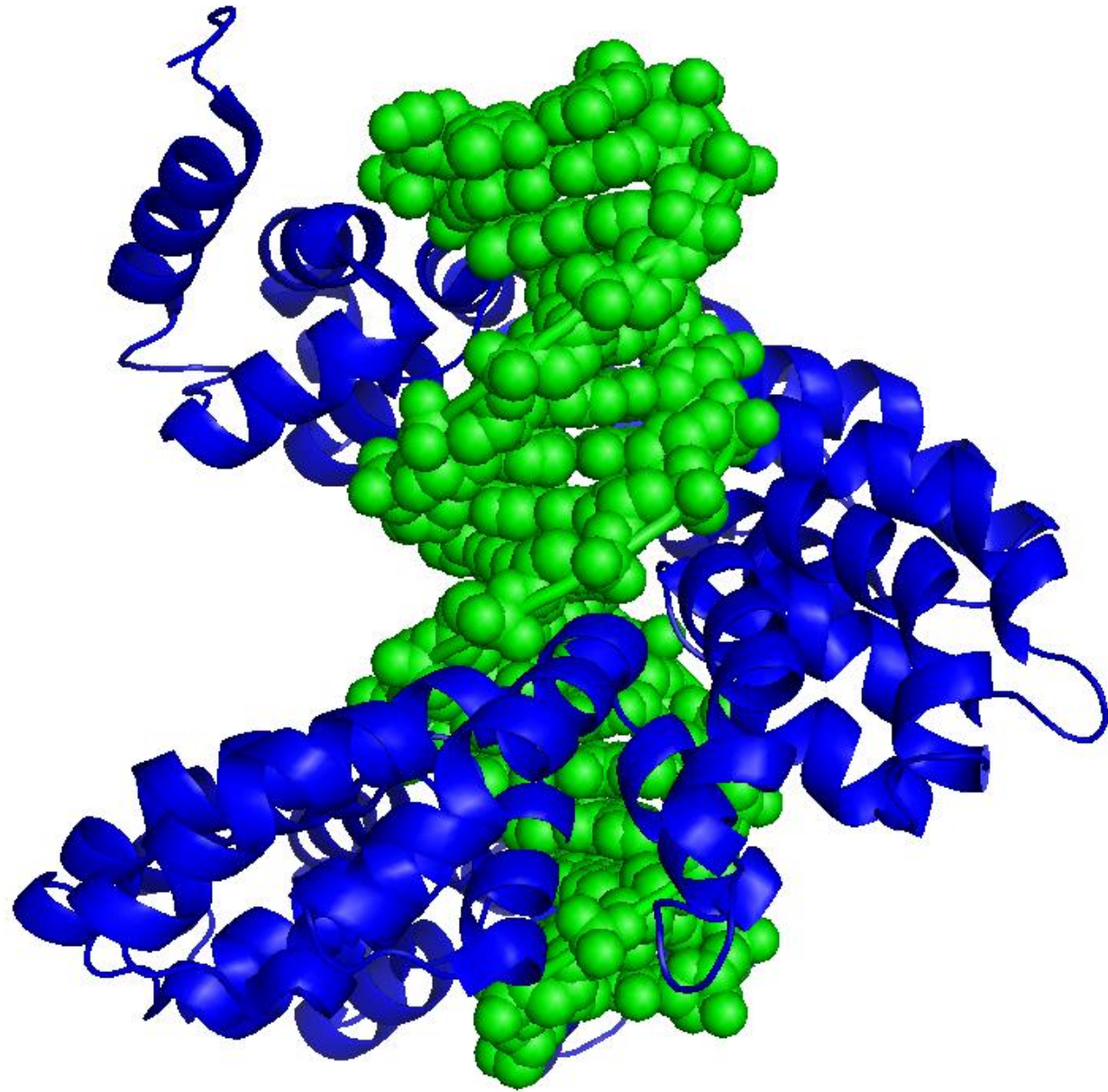
Mak et al, Science, 2012

Tandemové repetice (34)
 AMK v pozicích 12 a 13
 určují specifitu (repeat-
 variable diresidue) .
 hlavní:
 HD, NG, NI, NN,
 NS, HG, N*

Interaguje otákač/turn
 spíše než zroubovice

Motivy DNA vazebných domén

“ Zipper typ

- . Leucinový zip
- . Helix-loop-helix

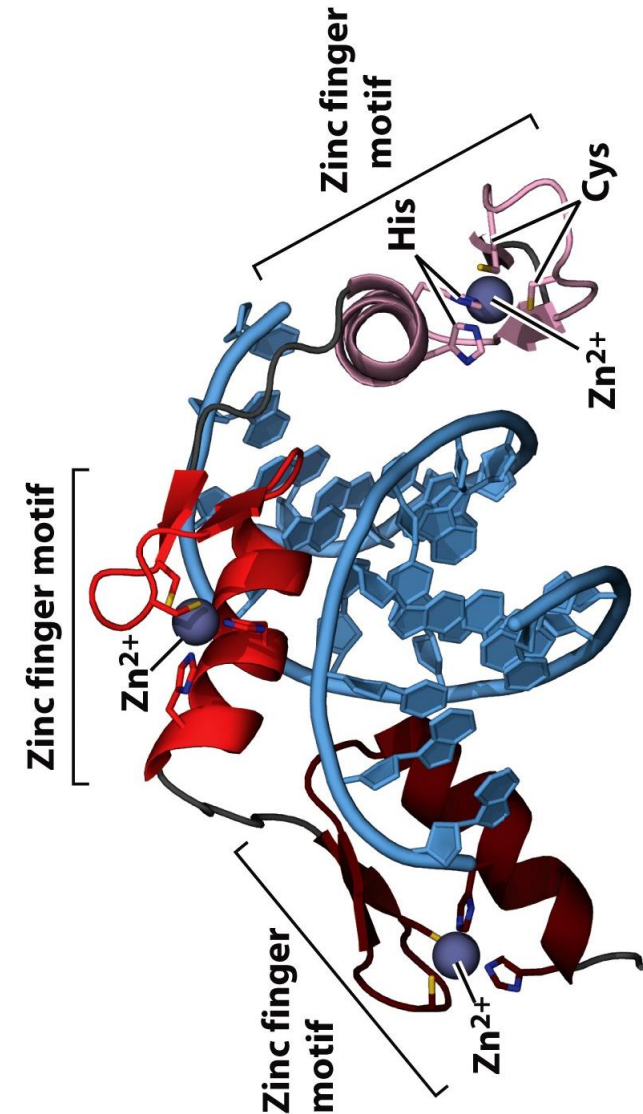
“ Helix-otá ka-helix

- . HTH
- . Winged helix
- . TALE

“ Zinkový prst

- . $\beta\beta\alpha$ zinc-finger
- . Hormon-receptor
- . Loop-sheet-helix
- . Gal4

α -zroubovice

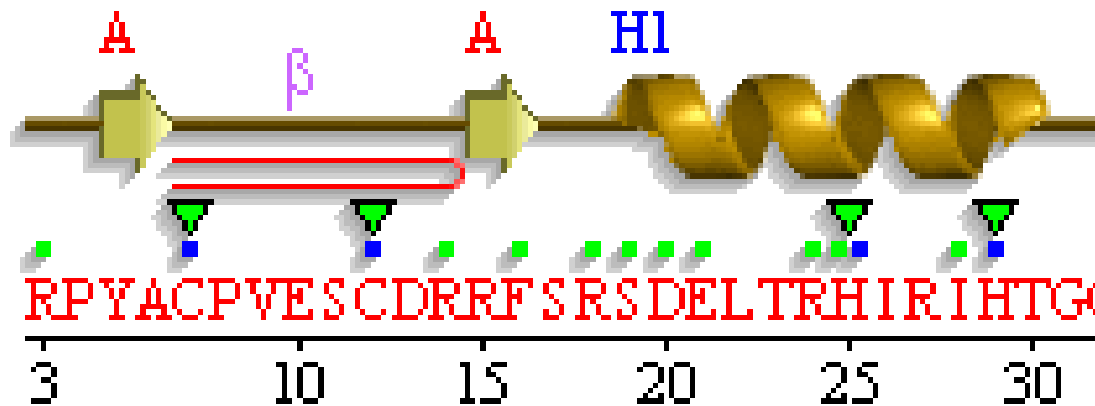
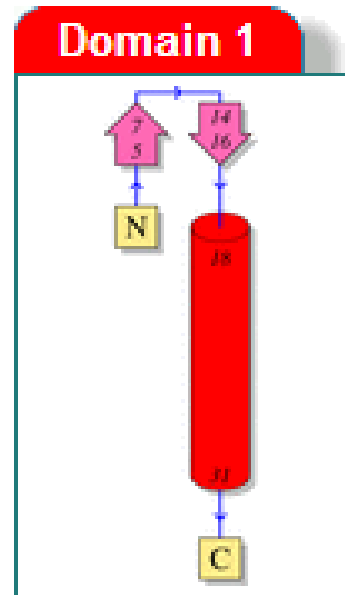
Zinc-finger/Zinkový prst

- cca 30 AMK ve dvou krátkých antiparalelních β -listech a α -zroubovici
- smyčka (shairpin) stabilizovaná (crosslinked) Zn^{2+} - koordinovaný 4xCys nebo 2xCys + 2xHis (tetraedrická struktura)

C2H2 motiv:

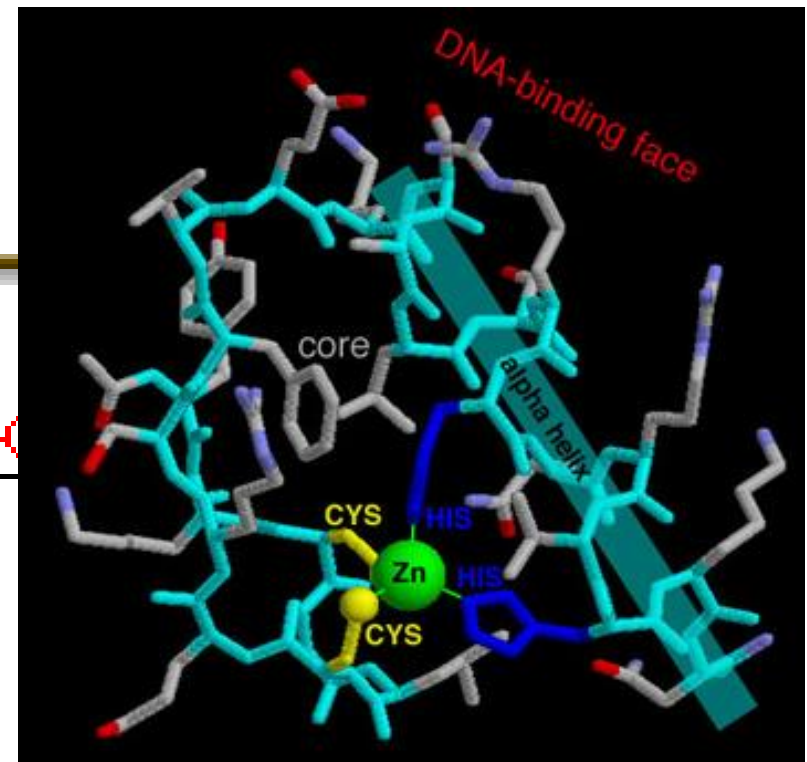
Cys-X₂₋₄-Cys-X₃-Phe-X₅-Leu-X₂-His-X₃-His

PDB grafika

Motifs: β beta turn beta hairpin

Residue contacts: to DNA/RNA to metal

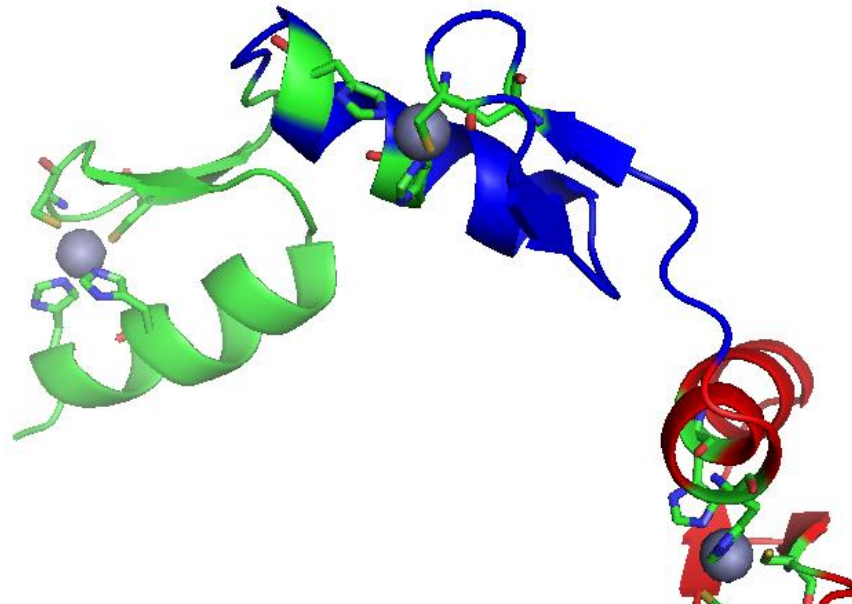
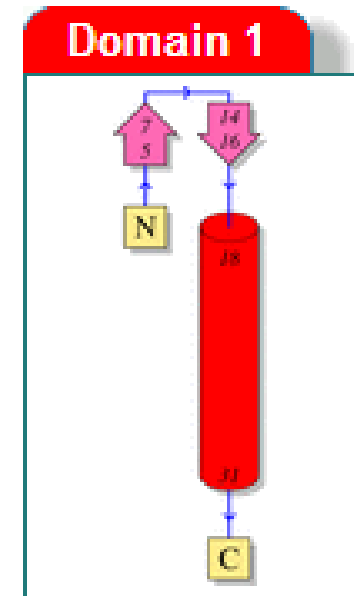

Zinc-finger/Zinkový prst

- cca 30 AMK ve dvou krátkých antiparalelních β -listech a α -zroubovici
- smyčka (shairpin) stabilizovaná (crosslinked) Zn^{2+} - koordinovaný 4xCys nebo 2xCys + 2xHis (tetraedrická struktura)

C2H2 motiv:

Cys-X₂₋₄-Cys-X₃-Phe-X₅-Leu-X₂-His-X₃-His

- vazba na DNA je relativně slabá, takže se typicky vyskytuje tandemově několik domén za sebou (3x v Zif268, PDB=1zaa)
- α -zroubovice se váže do V_ž . v tandemu obtáhne V_ž

Chain E (85 residues)

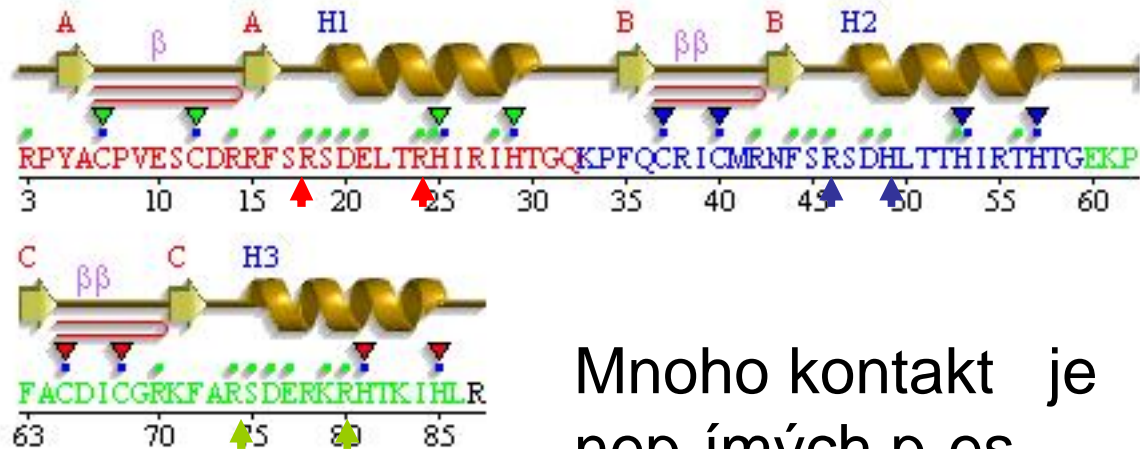
UniProt code: [P08046](#) (EGR1_MOUSE) [Pfam]

Protein chain C highlighted
(click to view)

CATH structural classification (3 domains):

Domain	Links	CATH no.	Class	Architecture
1	CATH	3.30.160.60	= Alpha Beta 2-Layer Sandwich	
2	CATH	3.30.160.60	= Alpha Beta 2-Layer Sandwich	
3	CATH	3.30.160.60	= Alpha Beta 2-Layer Sandwich	

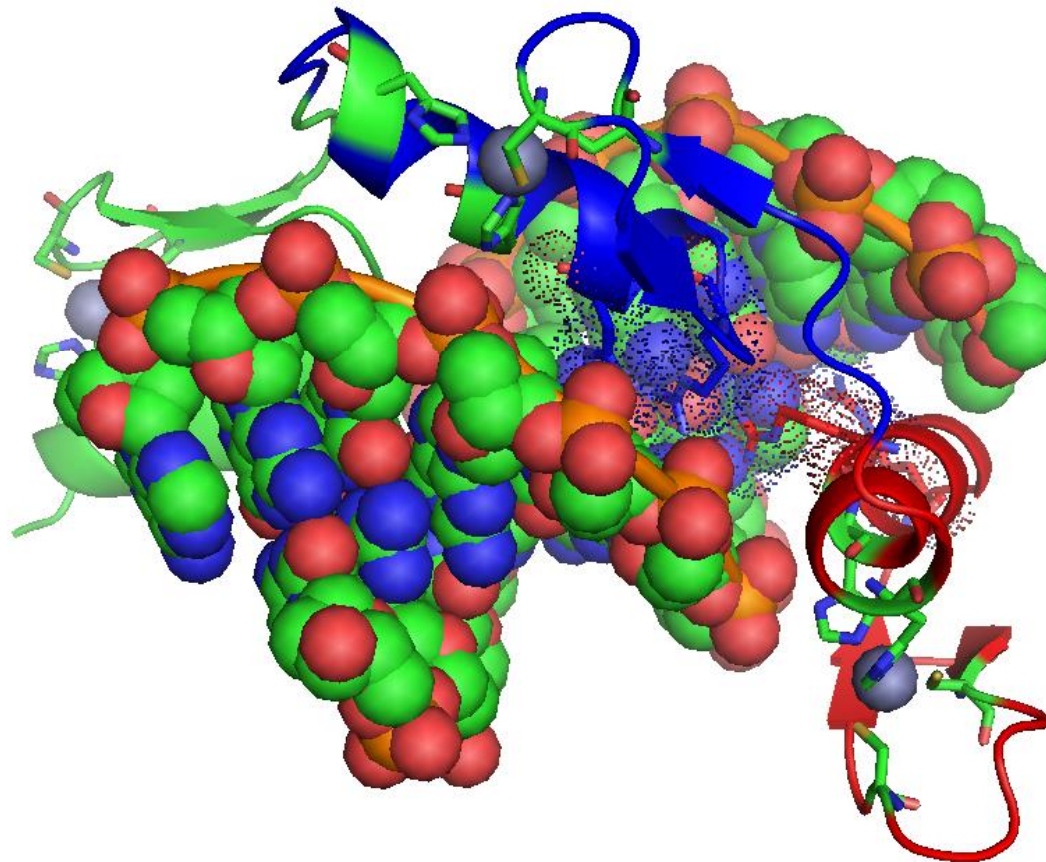
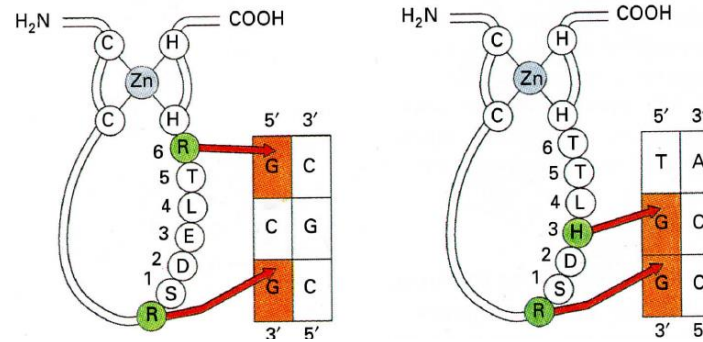

Motifs

- Secondary structure
- Wiring diagram

Mnoho kontaktů je nepřímých přes molekuly vody

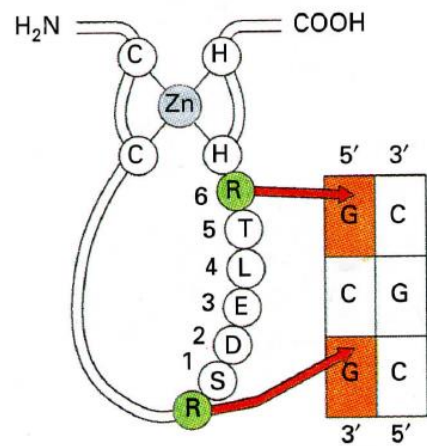
- 3x v Zif268, PDB=1zaa
- α -zroubovice se váže do VŽ . v tandemu obtáčí VŽ
- AMK na pozici 0 . 6; variancemi AMK => sekvenční specifita

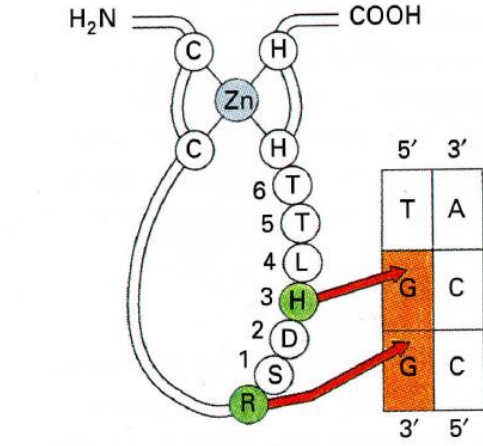

- AMK na pozici 0 . 6; variancemi AMK v t čhto pozicích lze dosáhnout r zné sekven ní specifity

- α -zroubovice vá0e 2, 3 nebo 4 sousední páry bází

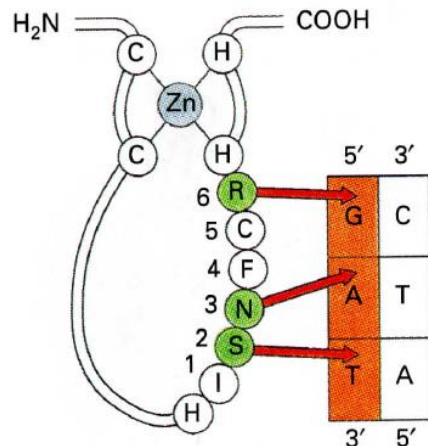
Zif Finger 1

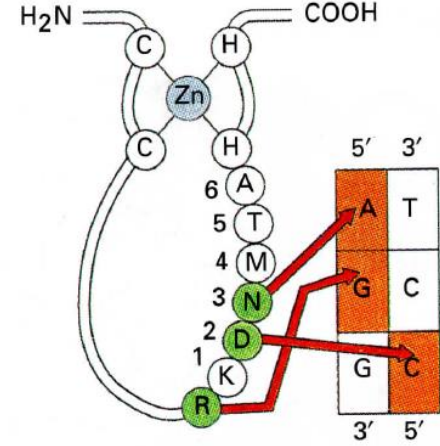
Zif268

Zif Finger 2

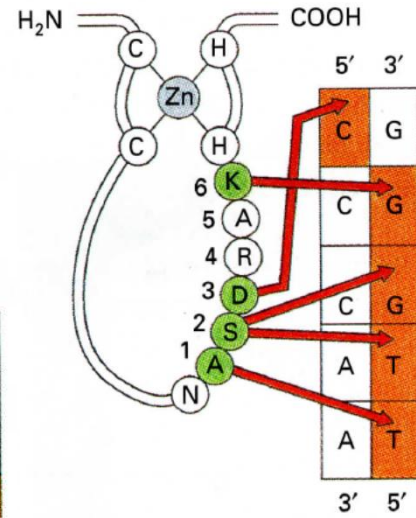
- nej ast jzí jsou kontakty Gua-Arg
- Gua se m 0e vázat i na His, Lys, Ser
- Ser se m 0e vázat na T i A

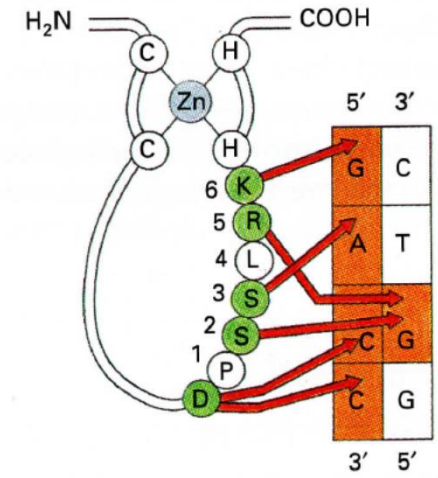
TTK Finger 1

TTK Finger 2

GLI Finger 4

GLI Finger 5

- Dobře charakterizované DNA-proteinové kontakty . je známá specifita ZFs pro všech 64 možných kombinací 3 sousedních bp
- Lze pro specifickou sekvenci DNA poskládat ZFs . nová technologie zinc nuclease%pro genové manipulace

The screenshot shows a web browser window with the URL <http://zf.princeton.edu/index.php>. The browser's address bar and tabs are visible at the top. The website's main heading is "Predicting DNA-binding Specificities for Cys₂His₂ Zinc Finger Proteins", with a subtitle "A DNA binding site predictor for Cys₂His₂ Zinc Finger Proteins".

On the left side, there is a sidebar with a "Přidat k oblíbeným položkám" button and a list of "Oblíbené p..." (Favorite pages) including "Encyclopedia of Life Sciences", "Ensembl release Homo sapiens Ex...", "Entrez-PubMed", "Essential Uncharacterized ORFs - Y...", "EST Profile - microarray", "EUROSCARF", "ExpASy - ProtParam tool", "ExpASy - ScanProsite", "ExpASy - Tools", "ExpASy Molecular Biology Server", "Forsburg lab S. pombe Technology", "Fralalyzer", "FreeFullPDF.com", "FUGUE Profile Lib Search", "GCG-instructions", "GCUA seqoverall optimal", "gene", "GeneCards", "GeneDB", "Genesilico Metaserver - meta2", "Genesilico", "GENESTIGATOR - shaping biolo...", "Gestation, Incubation, and Longev...", "gold Genomes OnLine Database H...", "GoPubMed", "HADDOCK docking", "HCPIN Database Site", "HMMER", "HotSpot wizard - Enzyme Enginee...", and "Human chromosome map".

The main content area has a "Home Page" button and a "Welcome to our new site!" message. Below this, there is a "Protein-DNA Form" button, a "Generate Sequence Logo" button, a "Downloads" button, an "Analyze Genomic Sequence" button, a "Help" button, and a "Contact Us" button. The text explains: "For a given C₂H₂ zinc finger protein, we predict a position weight matrix representing its DNA binding specificity and display it as a sequence logo. This result can be used further to search genomic sequences for putative binding sites." A 3D ribbon diagram of a zinc finger protein structure is shown to the right.

At the bottom of the main content area, there is a footer with the text: "This research has been supported by NSF CCF-0542187 and NIH GM076275", a "Disclaimer: Works better with Firefox v2+, Safari v3+ or Opera v9+", and "This page has been visited 2369 times since 09-09-2010". The URL <http://zf.princeton.edu> is displayed prominently below the protein structure.

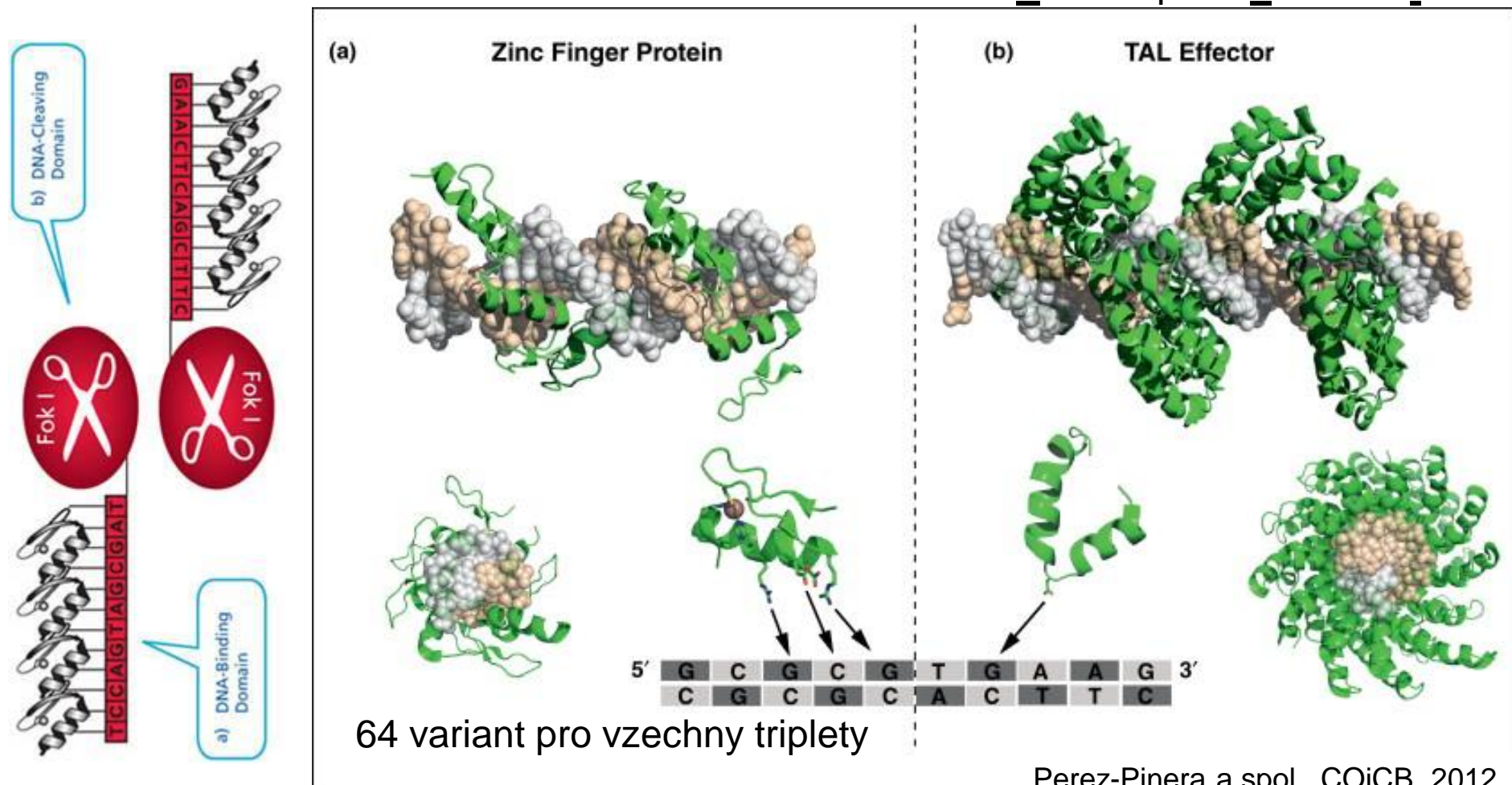
The browser's taskbar at the bottom shows various application icons, including Internet Explorer, Firefox, and several instances of Microsoft Word and PowerPoint. The system tray in the bottom right corner shows the time as 18:44 on 10.10.2014.

Persikov a Singh, NAR, 2014

- Dob e charakterizované DNA-proteinové kontakty . je známá specifita ZFs pro všech 64 možných kombinací 3 sousedních bp
- Lze pro specifickou sekvenci DNA poskládat ZFs . nová technologie šzinc nuclease%pro genové manipulace

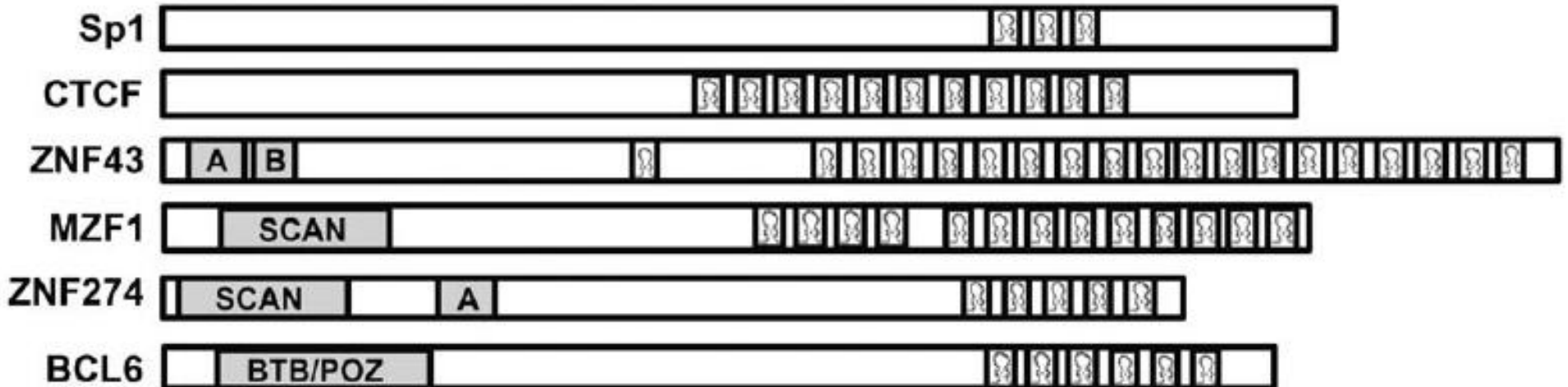
Genome editing

Transcription activator-like

- obsahuje 11 zinkových prstů . k vazb na DNA používá různé kombinace ZF

ZF1
 Ts YQCEFCPYTNHKRYLLRHMKSHSEERP
 Hs FQCELCSYTCPRRSNLDRHMKSHDTERP
 Dm YSCPHCPYTASKKFLITRHSRSHDVEPS

ZF6
 Ts YQCEVCNORFTQNSLKAHKLTHSG.SRPV
 Hs YECYICHRFTQSGTMMKHILQHTENVAK.
 Dm YQCDICKSRTQNSLKAHKLTHSVVDKPV

ZF7
 Ts FQCKFCPSSCGRRKDLRIHVOKLHTA.SAP
 Hs FHCYICDVIARKSDLVVHLRKHHSYIEQG
 Dm FQCNICPTTCGRKADLRVHIKHMHTS.DVP

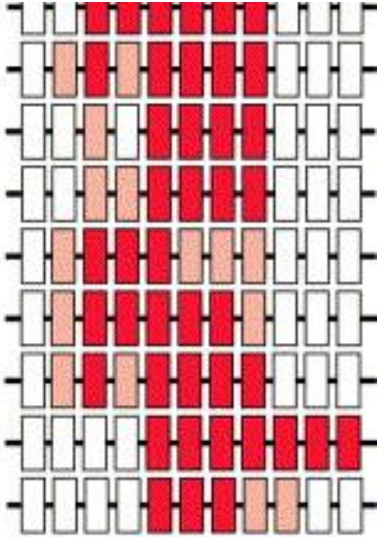
ZF8
 Ts IKCKKCDRTFTDRYTFKLHCKEHDGERC
 Hs KKCRYCDAVFHERYALIQHOKSHKNEKR
 Dm MTCRRCGQLPDRYQYKLHVKSHEGEKC

ZF9
 Ts YQCHLCPYSAMAQRHLEAHTLHSDKPF
 Hs FKDCDCYACRQERHMIMHKRTHTGKPF
 Dm YSCKLCSYASVTQRHLASHMILHLEKPF

ZF10
 Ts YKCVDCNLSEKQVSLKRVHVESTFAAANQ
 Hs YACSHCDKTFRQKQLLDMHFVKRYDPNFV
 Dm FHCDCQPAFRQRQLLRHMNLVNEEYQ

ZF11
 Ts LNDNLASPSTSGVSVASASSSSPSSSTPNSS
 Hs FA.....AFVCSKCGKTFRRNTMARHADNCA
 Dm PEPREKLHKCPSCPREFTHKGNLMRHMETHD
 insertion

human	GAGCGGAAGAGGAAGTCCACCGCGCTTTTGAACACGGA
8. PLK h/m	AGAGGAAGATTTAAGTAAAAGCTTCCTGGAGGAGGCGCAA TCTCCTTCTAAATTCATTTTCGAAGGACCTCCTCCGCGTT
9. PIM-1 human	CTTTTCCTTCCCGCCACGCTCGCGCGCGTAGAGACCATT GAAAAGGAAGGGCGGTCGACACCCGCCCATCTCTGSTAA
10. PIM-1 mouse	GGGGAGAGGGGTGTACCGCGAGGGGCGGAGCGGAGGG CCCTCTCCCCACATCGGCGCTCCCGCCCTCGCCTCC
11. p19ARF mouse	GCAGGGCCCGCCCGCTCCCTCCCGGCGCCTCTTGGGA CGTCCCGGGCGCGCGCGGAGGGGACCCCGGAGAACCT
12. DMD4 mouse	GGAAACGGAGCTACCGCGCGGCGCAGCATACTCCTATATA CCTTGCCTCGATGGCGGCCACCGCTCTATAGGATATAT
13. DMD7 mouse	CTAAATGGACAGACGATGCCCGCGCGGACATACAATAC GATTACCTGCTGCTACCGCGCACCACCGTCATGTTATG
14. "144" silen. rat	CCTGAGTGCATTTCCCTCATGATCCAAAAGAGGGATAAC GGACTCACGTAAAAGGAGTACTAGTPTTCTCCCTTATTG
15. APP human	TTCCCCGGCGGCGCGCGTACGGGCTCTCTCTCGGGTGGCA AAGGGCCCGCGCGCGGATCCCCAGGAGAGCCACGGCT

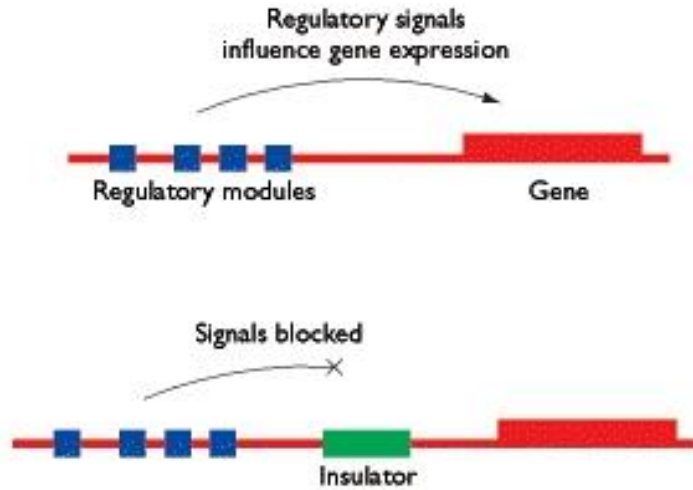

TRENDS in Genetics

Ohlsson a spol., TiG, 2001

CTCF

A) Insulators block the regulatory signals that control gene expression

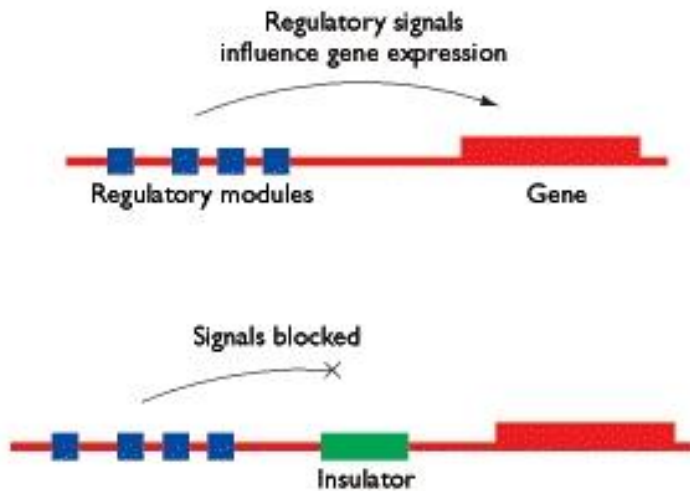
- CTCF (zkratka z CCCTC factor)
- izolátor/insulator brání transkripci
- vá0e se mezi transkrip ní aktivátory a obecné transkrip ní faktory

ZF1	<pre> Ts YOC¹⁰EF¹⁰CPYTNH¹⁰KRYLLR²⁰HMKSHSEERP Hs FOCELCSYTC¹⁰PRRSNLD²⁰RHMKSH¹⁰TDERP Dm YSCPHCPYTAS¹⁰KKFLIT²⁰RSRS¹⁰H¹⁰DVEPS -1 23 6 </pre>
ZF2	<pre> Ts FK³⁰CTVCERC⁴⁰FK⁴⁰TNS⁴⁰SLON⁵⁰HINT⁵⁰H⁵⁰TGTRP Hs HK³⁰CHLCGRA⁴⁰FR⁴⁰TV⁴⁰TL⁴⁰LRN⁵⁰HLN⁵⁰H⁵⁰TGTRP Dm FK³⁰CSI³⁰CERS⁴⁰F⁴⁰RS⁴⁰NVGL⁵⁰Q⁵⁰N⁵⁰HINT⁵⁰H⁵⁰MGNKP -1 23 6 </pre>
ZF3	<pre> Ts HO⁶⁰KG⁶⁰CELAF⁷⁰TS⁷⁰GELI⁸⁰FI⁸⁰H⁸⁰IRYK⁸⁰H⁸⁰TLEKP Hs HK⁶⁰CPD⁶⁰CDMA⁷⁰FV⁷⁰TS⁷⁰GELV⁸⁰RR⁸⁰RYK⁸⁰H⁸⁰THEKP Dm HK⁶⁰CKL⁶⁰CESA⁷⁰F⁷⁰TS⁷⁰GELV⁸⁰RR⁸⁰TRYK⁸⁰H⁸⁰TKEKP -1 23 6 </pre>
ZF4	<pre> Ts HK⁹⁰CTE⁹⁰C⁹⁰SYASV¹⁰⁰EL¹⁰⁰SKL¹¹⁰R¹¹⁰H¹¹⁰IRSH¹¹⁰TGERP Hs FK⁹⁰CSM⁹⁰CDYASV¹⁰⁰EV¹⁰⁰SKL¹¹⁰R¹¹⁰H¹¹⁰IRSH¹¹⁰TGERP Dm HK⁹⁰CTE⁹⁰CTYASV¹⁰⁰EL¹⁰⁰TKL¹¹⁰R¹¹⁰H¹¹⁰MTC¹¹⁰H¹¹⁰TGERP -1 23 6 </pre>
ZF5	<pre> Ts YH¹²⁰CPHC¹²⁰CSYAS¹³⁰PD¹³⁰TYK¹⁴⁰KL¹⁴⁰R¹⁴⁰H¹⁴⁰LRV¹⁴⁰H¹⁴⁰TGEKP Hs FO¹²⁰CSL¹²⁰CSYAS¹³⁰RD¹³⁰TYK¹⁴⁰KL¹⁴⁰R¹⁴⁰H¹⁴⁰MRT¹⁴⁰H¹⁴⁰S¹⁴⁰G¹⁴⁰EKP Dm YO¹²⁰CPHC¹²⁰TYAS¹³⁰Q¹³⁰DM¹³⁰EKL¹⁴⁰R¹⁴⁰H¹⁴⁰MVI¹⁴⁰H¹⁴⁰TGEKK -1 23 6 </pre>
ZF6	<pre> Ts YO¹⁵⁰CEV¹⁵⁰CNQR¹⁶⁰FT¹⁶⁰OS¹⁶⁰NSL¹⁷⁰KA¹⁷⁰H¹⁷⁰KL¹⁷⁰.I¹⁷⁰H¹⁷⁰SG¹⁷⁰.SR¹⁷⁰PV Hs YE¹⁵⁰CYI¹⁵⁰CHAR¹⁶⁰FT¹⁶⁰OS¹⁶⁰GM¹⁶⁰M¹⁶⁰HL¹⁶⁰Q¹⁶⁰K¹⁶⁰H¹⁶⁰TENV¹⁶⁰AK¹⁶⁰. Dm YO¹⁵⁰CDI¹⁵⁰CKSR¹⁶⁰FT¹⁶⁰OS¹⁶⁰NSL¹⁷⁰KA¹⁷⁰H¹⁷⁰KL¹⁷⁰.I¹⁷⁰H¹⁷⁰SV¹⁷⁰V¹⁷⁰DK¹⁷⁰PK¹⁷⁰V -1 23 6 </pre>
ZF7	<pre> Ts FO¹⁸⁰CK¹⁸⁰FC¹⁸⁰PSS¹⁹⁰CGR¹⁹⁰KT¹⁹⁰DL¹⁹⁰LR¹⁹⁰H¹⁹⁰VQ¹⁹⁰KL¹⁹⁰H¹⁹⁰TA¹⁹⁰.SAP Hs FH¹⁸⁰CPH¹⁸⁰CDT¹⁹⁰VI¹⁹⁰ARK¹⁹⁰SD¹⁹⁰LV¹⁹⁰HL¹⁹⁰RK¹⁹⁰O¹⁹⁰H¹⁹⁰SY¹⁹⁰IEQ Dm FO¹⁸⁰CNY¹⁸⁰CP¹⁸⁰T¹⁸⁰CG¹⁹⁰R¹⁹⁰K¹⁹⁰AD¹⁹⁰LR¹⁹⁰V¹⁹⁰IK¹⁹⁰H¹⁹⁰M¹⁹⁰TS¹⁹⁰.DVP -1 23 6 </pre>
ZF8	<pre> Ts IK²¹⁰CKK²¹⁰CD²¹⁰R²¹⁰T²¹⁰FT²¹⁰DR²²⁰Y²²⁰TF²²⁰KL²²⁰H²²⁰CKE²²⁰H²²⁰DGERC Hs KK²¹⁰CRY²¹⁰CD²¹⁰AV²¹⁰FE²¹⁰HER²¹⁰YAL²¹⁰IQ²¹⁰H²¹⁰QKS²¹⁰H²¹⁰KNEKR Dm MT²¹⁰CR²¹⁰RG²¹⁰QQL²¹⁰P²¹⁰DR²²⁰Y²²⁰Q²²⁰KL²²⁰H²²⁰VKS²²⁰H²²⁰E²²⁰G²²⁰EKC -1 23 6 </pre>
ZF9	<pre> Ts YO²³⁰CH²³⁰LC²³⁰PYS²⁴⁰AMA²⁴⁰QR²⁴⁰H²⁴⁰LE²⁴⁰HA²⁴⁰HT²⁴⁰LL²⁴⁰H²⁴⁰SD²⁴⁰KP Hs FK²³⁰CD²³⁰Q²³⁰CD²³⁰YAC²⁴⁰RO²⁴⁰ER²⁴⁰HM²⁴⁰IM²⁴⁰H²⁴⁰KRT²⁴⁰H²⁴⁰TG²⁴⁰EP Dm YS²³⁰CK²³⁰LC²³⁰SYA²⁴⁰SV²⁴⁰T²⁴⁰QR²⁴⁰H²⁴⁰L²⁴⁰AS²⁴⁰H²⁴⁰ML²⁴⁰I²⁴⁰H²⁴⁰L²⁴⁰DE²⁴⁰KP -1 23 6 </pre>
ZF10	<pre> Ts YK²⁶⁰Q²⁶⁰VD²⁶⁰CN²⁶⁰LS²⁶⁰FK²⁷⁰Q²⁷⁰VS²⁷⁰LL²⁷⁰R²⁷⁰H²⁷⁰VEST²⁷⁰TA²⁷⁰AAANQ Hs YA²⁶⁰CS²⁶⁰H²⁶⁰CD²⁶⁰K²⁶⁰T²⁶⁰FR²⁶⁰Q²⁶⁰QL²⁶⁰LD²⁶⁰M²⁶⁰FK²⁶⁰RY²⁶⁰DP²⁶⁰NFV Dm FH²⁶⁰CD²⁶⁰Q²⁶⁰CP²⁶⁰QAF²⁶⁰R²⁶⁰Q²⁶⁰RL²⁶⁰LR²⁶⁰H²⁶⁰MN²⁶⁰LV²⁶⁰H²⁶⁰NEEYQ -1 23 6 </pre>
ZF11	<pre> Ts LNDNLASPSTSGVSVASASSSSSFSSSTSPNSS Hs FA.....AFVGSKCGKTFTRRNTMARHADNCA Dm PPEPREKLHKPSCPREFTHKGNLMRHMETED -1 23 6 insertion </pre>

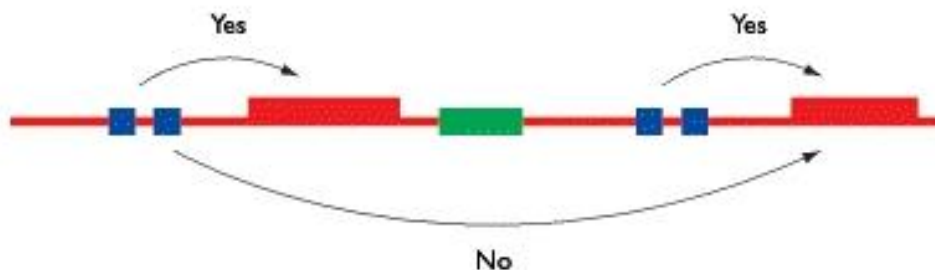
CTCF

Izolátory chrání vzájemnou nezávislost sousedních domén, nedochází k vzájemnému rušení (B).

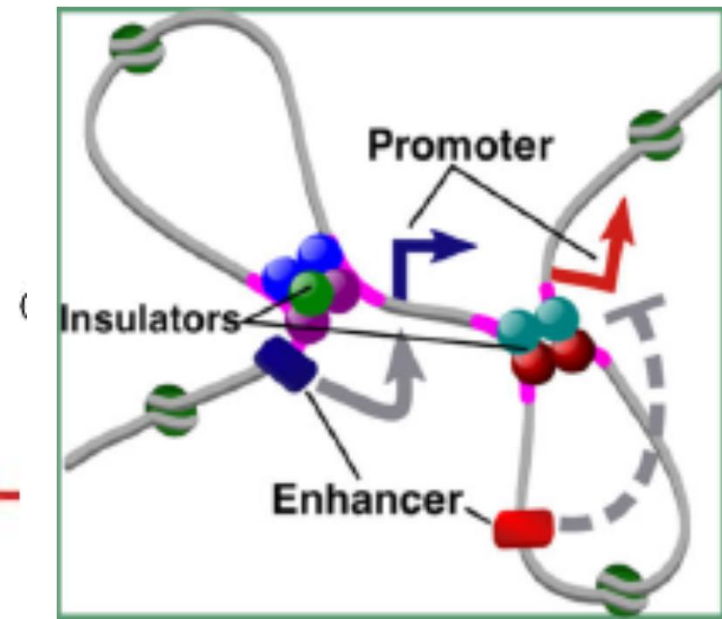
A) Insulators block the regulatory signals that control gene expression

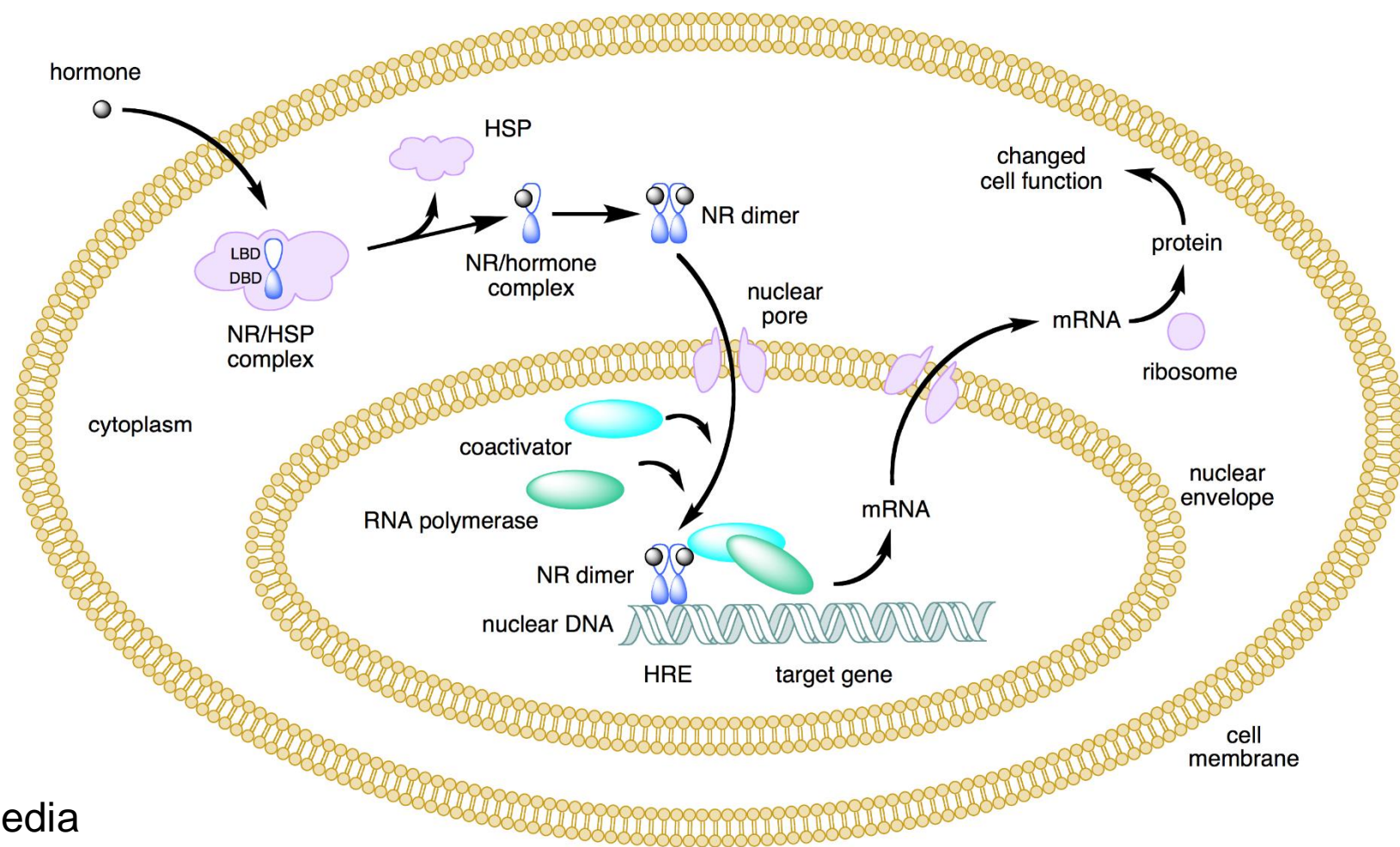
B) Insulators prevent cross-talk between functional domains

- CTCF funguje té0 jako kótva pro nukleosomy
- interaguje s kohesinem a podílí se na utvá ení vyzzích chromatinových struktur

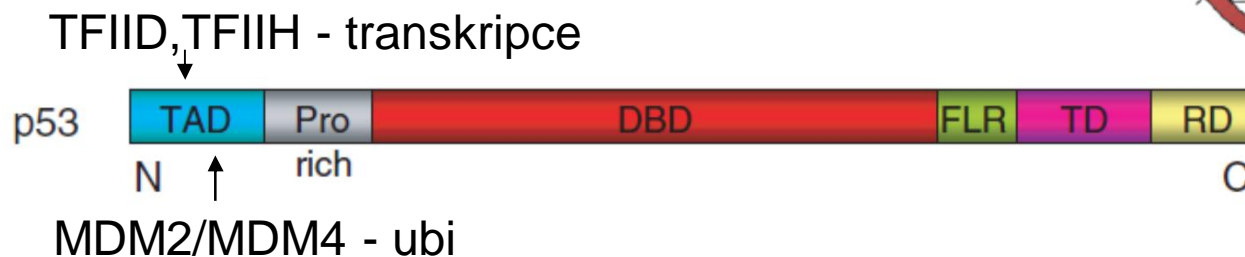
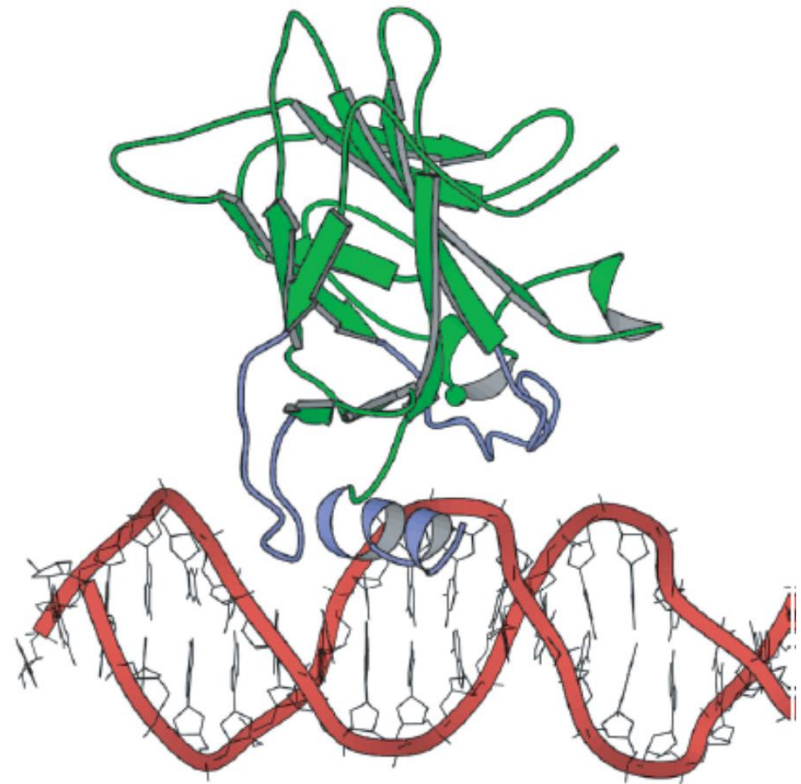
třída I (homodimery, cytoplasma) a třída II (heterodimery, jádro) . vazba ligandu také moduluje vazbu ko-aktivátor (dalších transkripčních faktorů nebo chromatinových remodelátorů)

Loop-sheet-helix

- core/DNA-vazebná doména p53 . transkripční faktor dle0itý pro regulaci buněného cyklu, apoptozy a opravy poškozené DNA (nádorový supresor)

- smyčky vycházející mimo hlavní core doménu . vyčnívá β -list a α -zroubovice
- 3 Cys a 1His koordinují Zn
- helix ve velkém lóábku a smyčka v malém lóábku
- Aktivace transkripce skrze kyselou TA doménu

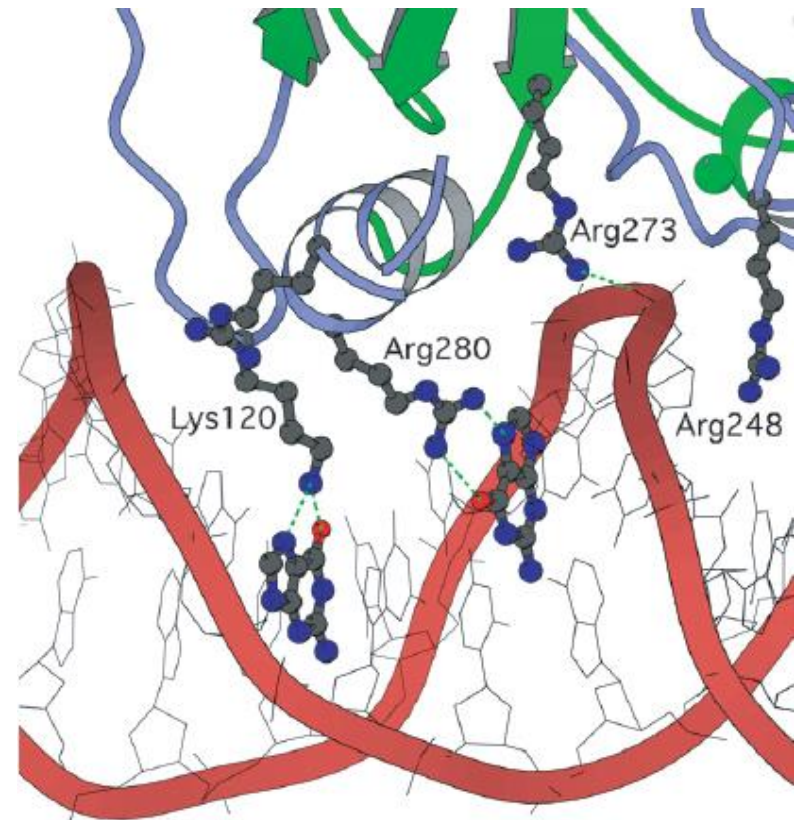

Loop-sheet-helix

- core/DNA-vazebná doména p53 . transkripční faktor dle0itý pro regulaci buněného cyklu, apoptozy a opravy poškozené DNA (náborový supresor)

- Konsensus sekvence
PuPuPuC(A/T)(T/A)GPyPyPy
(v promotorech p21, PUMA)
- 95% nádorových mutací je v core doméně (R273H)
- Regulace/aktivace modifikací C-koncové domény

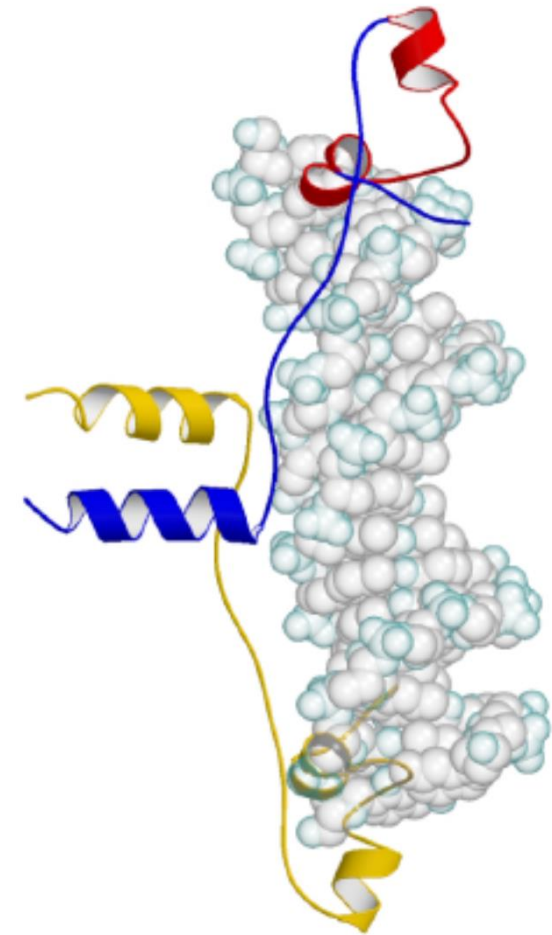
Protein se váže jako tetramer (C-koncová doména)

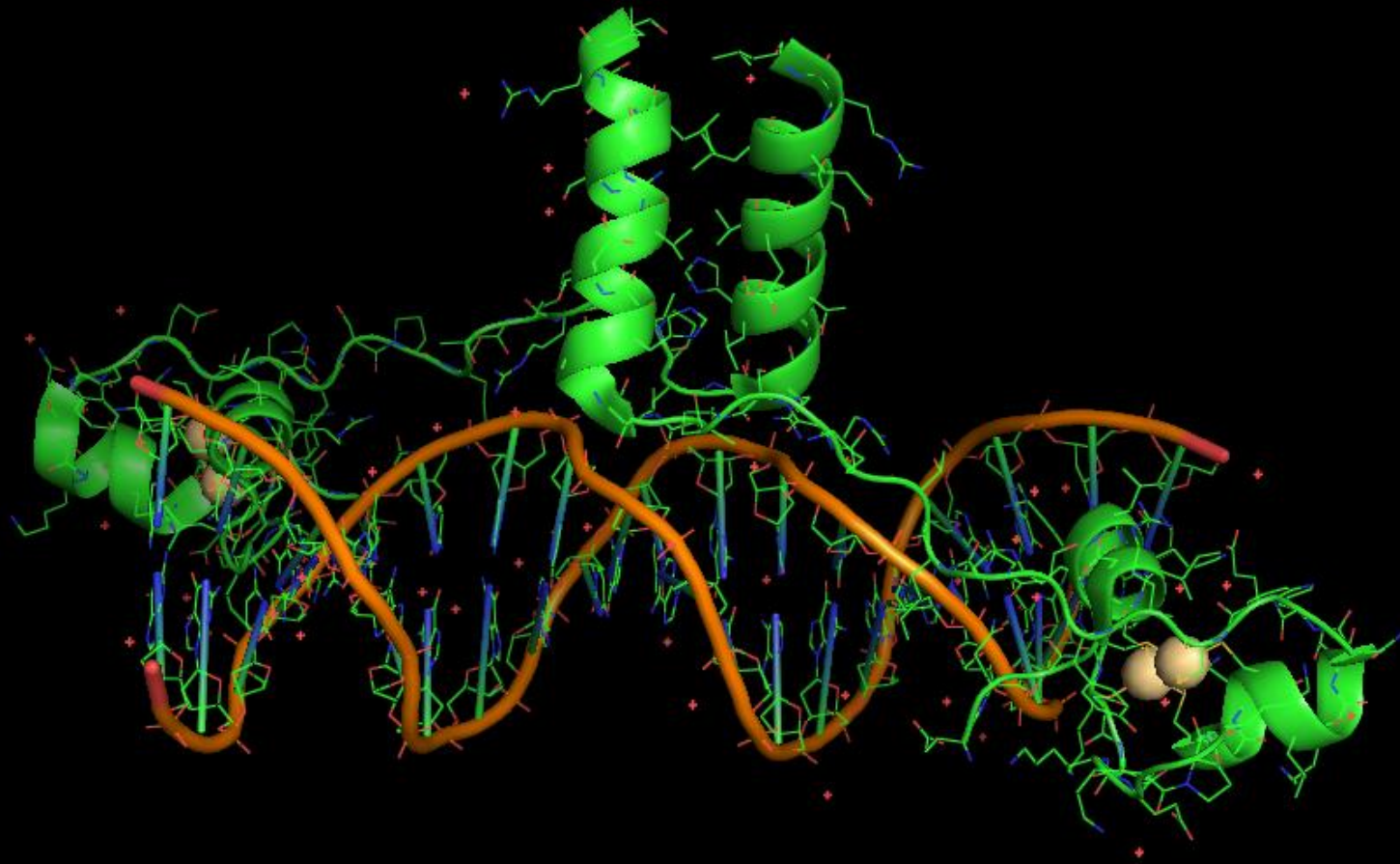
Gal4

- transkripční faktor reguluje v kvasinkách metabolismus galaktosy (kvasinkový dvou-hybridní systém)

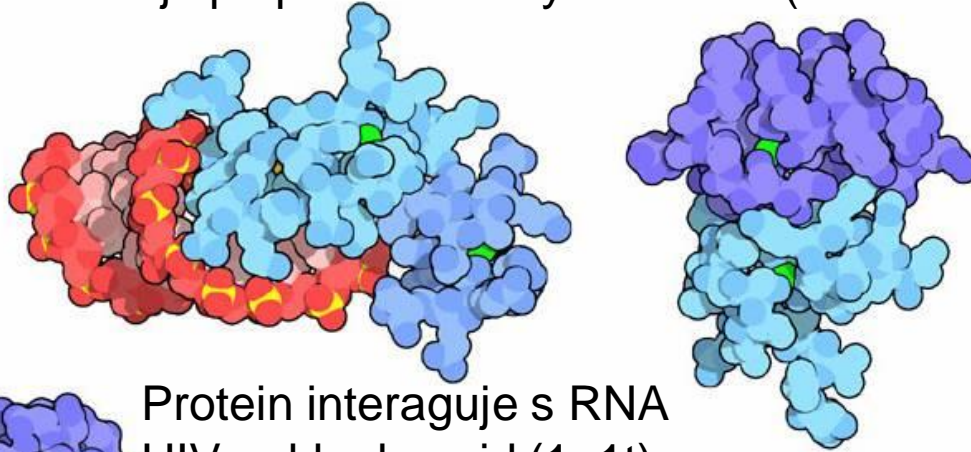
- 2 α -zroubovice
- 6 Cys koordinuje 2 Zn (2 Cys sdílené 2 Zn)
- 1. helix ve velkém lóbulu a 2. kontakt s cukr-fosfátovou kostrou
- Dimerizuje přes krátký CC segment

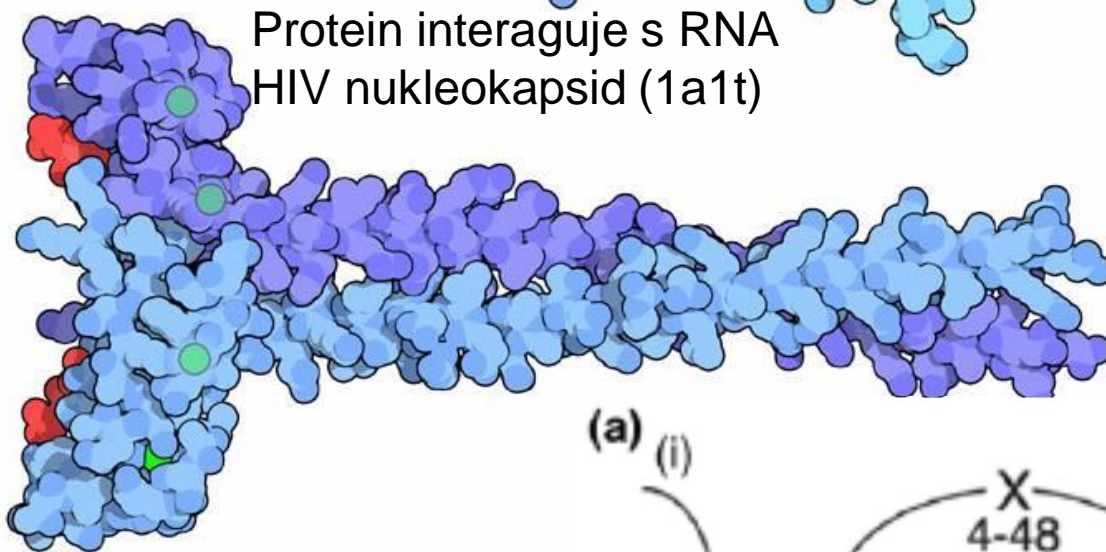
Gal4

- jeden z nejlépe prostudovaných motiv (váže DNA, RNA i v jiných typech protein)

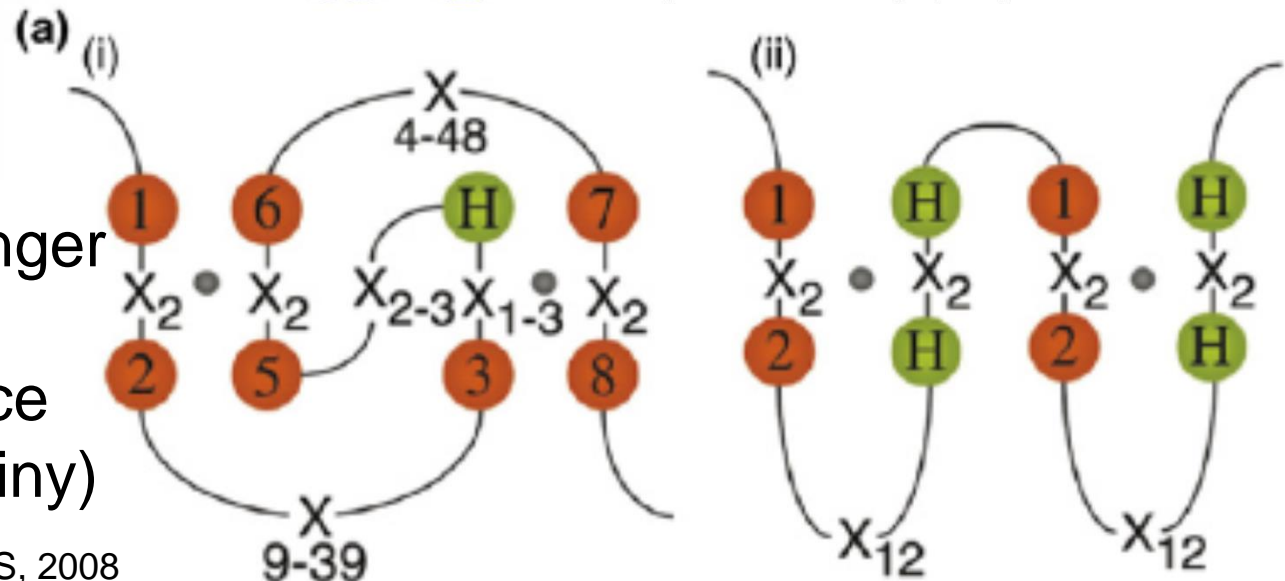

Vazba 2 zinkových prstů spojuje 2 transkripční faktory (další ZnF váže DNA): 1y0j

Protein interaguje s RNA HIV nukleokapsid (1a1t)

EEA1 protein se váže na specifický lipid obsažený v endosomech. esenciální pro transport molekul do buněčných kompartment (1ioc)

Rozdíl mezi Zinc-finger a RING-finger doménami (interakce mezi E2 a E3 proteiny)

Motivy DNA vazebných domén

“ Zipper typ

- . Leucinový zip
- . Helix-loop-helix

“ Helix-otá ka-helix

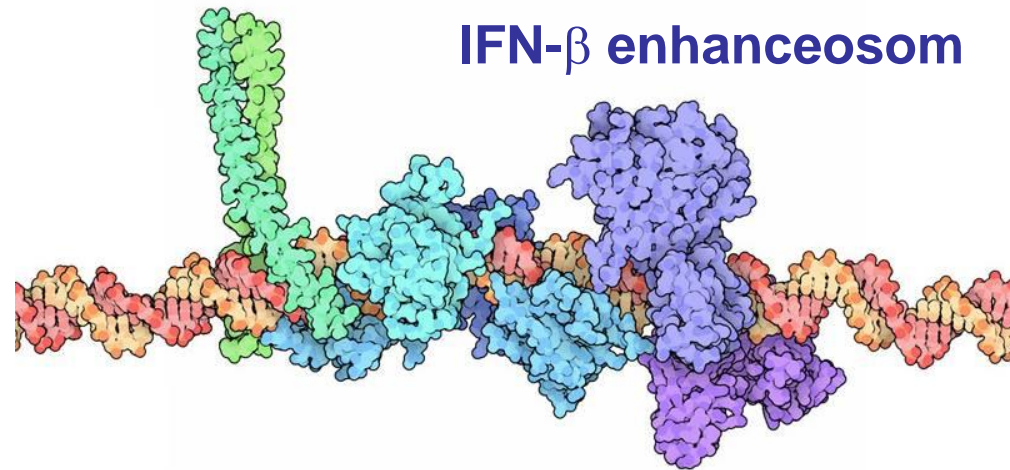
- . HTH
- . Winged helix
- . TALE

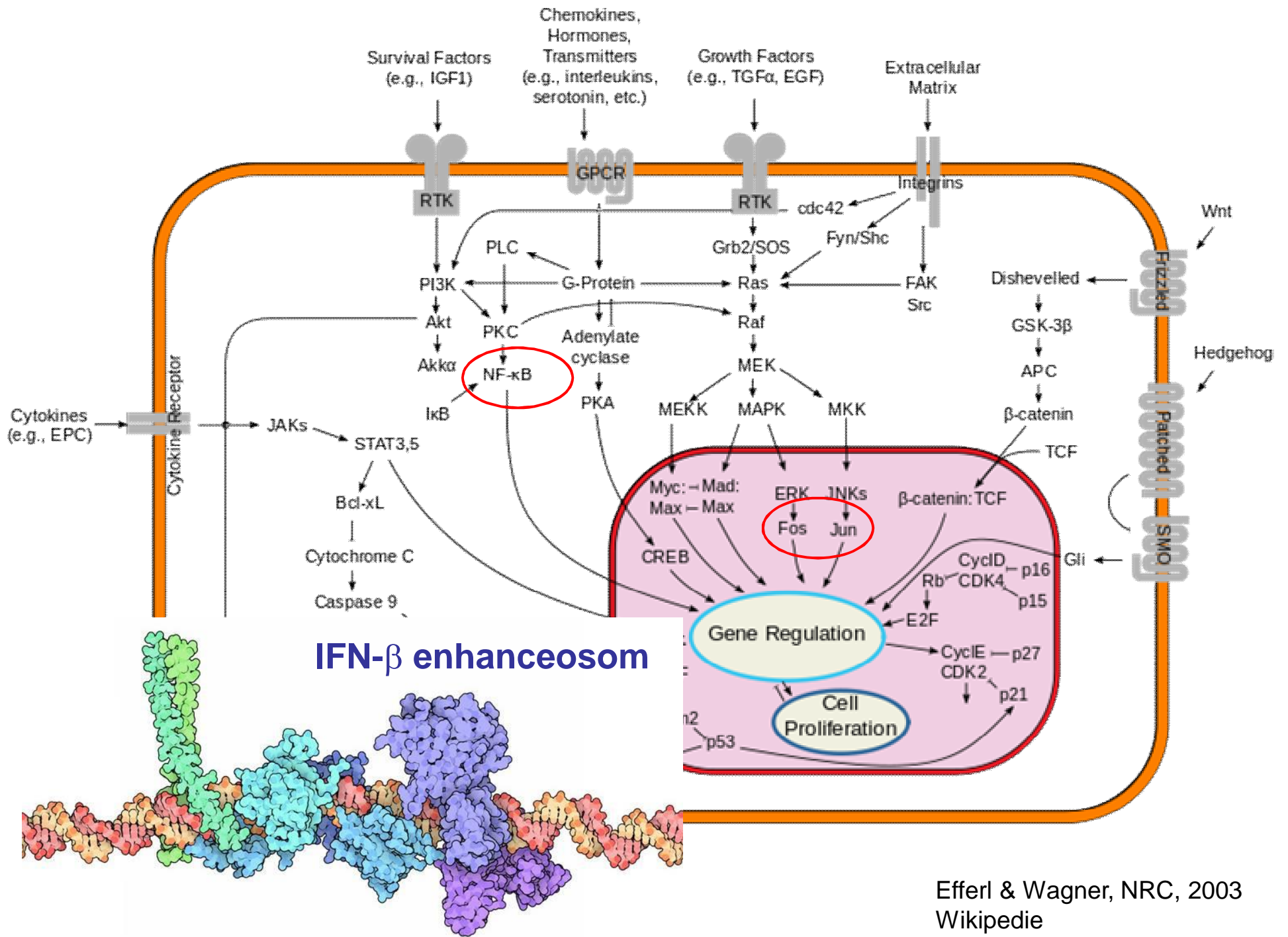
“ Zinkový prst

- . $\beta\beta\alpha$ zinc-finger
- . Hormon-receptor
- . Loop-sheet-helix
- . Gal4

**Kombinace motiv (ýroubovice, Zn Å)
Å nej ast ji Vp a ýroubovice**

Kombinace více protein Å

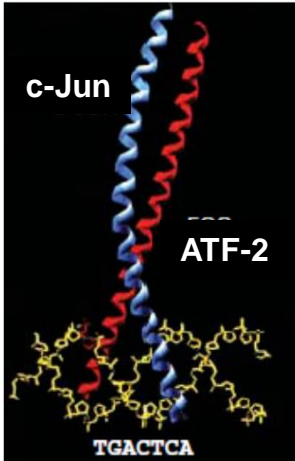
AP-1

NF-κB

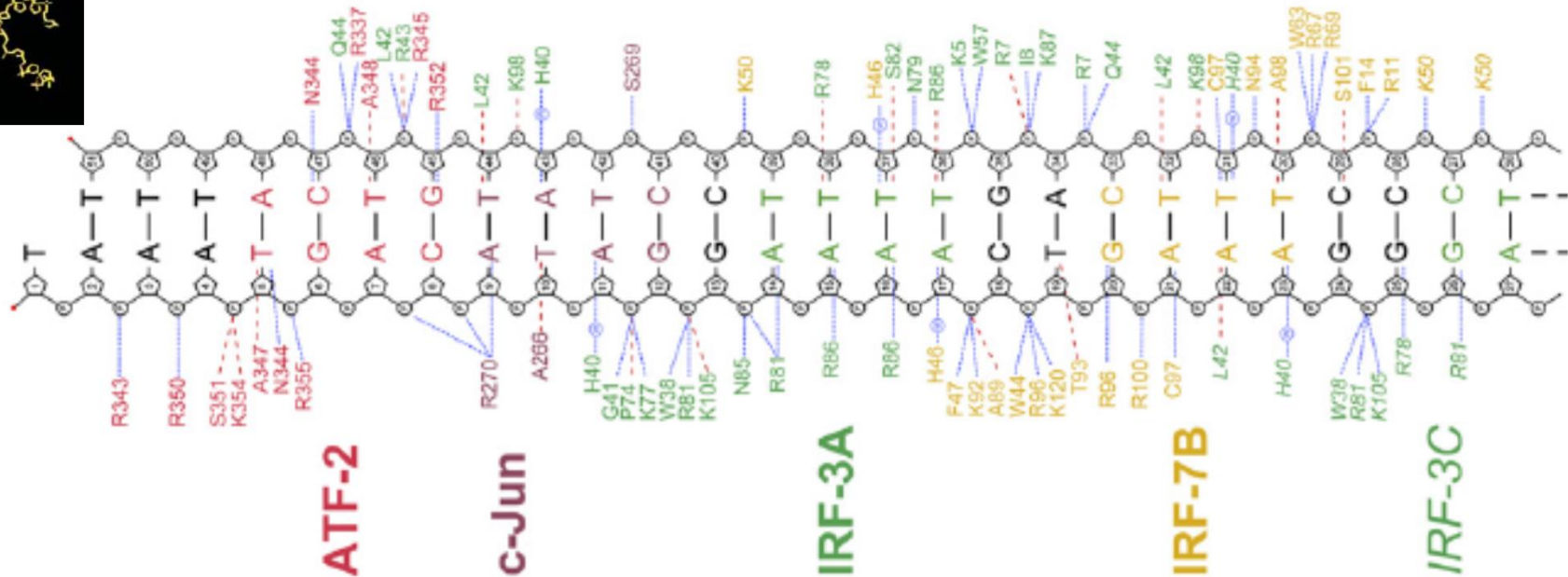
IFN-β enhanceosom

transkripce

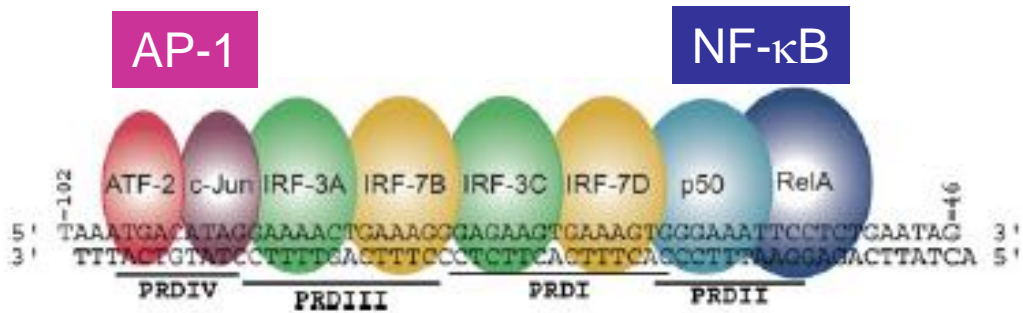
- jeden z nejlépe popsaných enhancer u vyzích eukaryot . induk. viry
- sekvence -102 a0 -47 básí upstream od po átku transkripce
- TF pokrývají 72% povrchu DNA (t sné sbalení DB-domén) . málo PPI
- nicmén vazba 8 protein je koordinovaná (AP-1, IRF-3, IRF-7, NF-κB)

Panne et al, Cell, 2008
Panne, CO in SB, 2008

AP-1

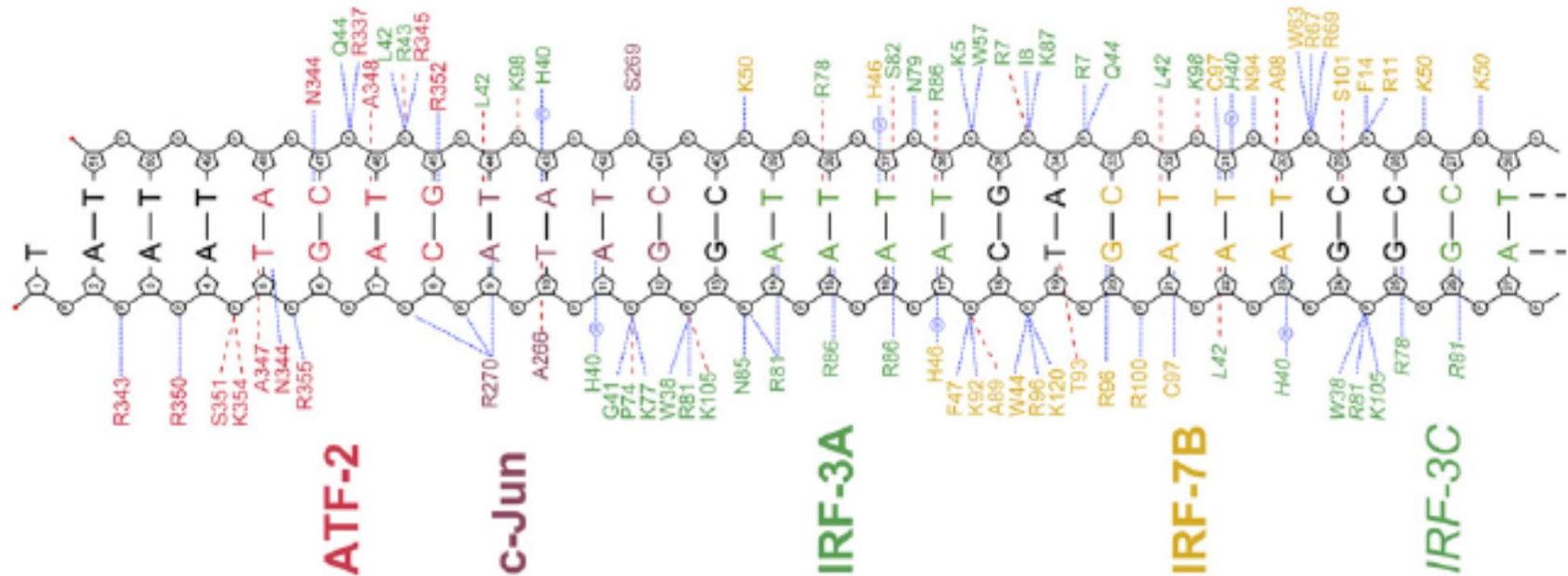
Activator Protein = b-ZIP (basic leucine zipper)

IFN-β enhanceosom

transkripce

- koordinovaná vazba 8 protein (AP-1, IRF-3, IRF-7, NF-κB)
- AP-1 slab interaguje s IRF proteinem, ale IRF proteiny mezi sebou nemají žádný kontakt
- zroubovice IRF-3 ve Vž ohýbá DNA, což **stimuluje** vazbu dalšího IRF
- ohyby se po 1/2 otoce kompenzují, takže DNA je v tomto úseku **ROVNÁ**

Panne et al, Cell, 2008
 Panne, CO in SB, 2008

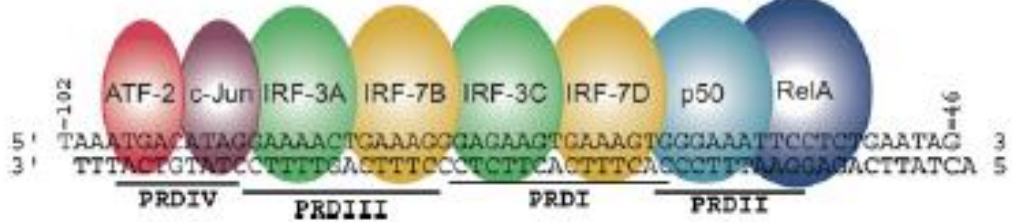
IRF . interferon regulation factor = zroubovice ve velkém Olábkú a smy ka (His) kontaktuje base v malém Olábkú (var WHD)

AP-1

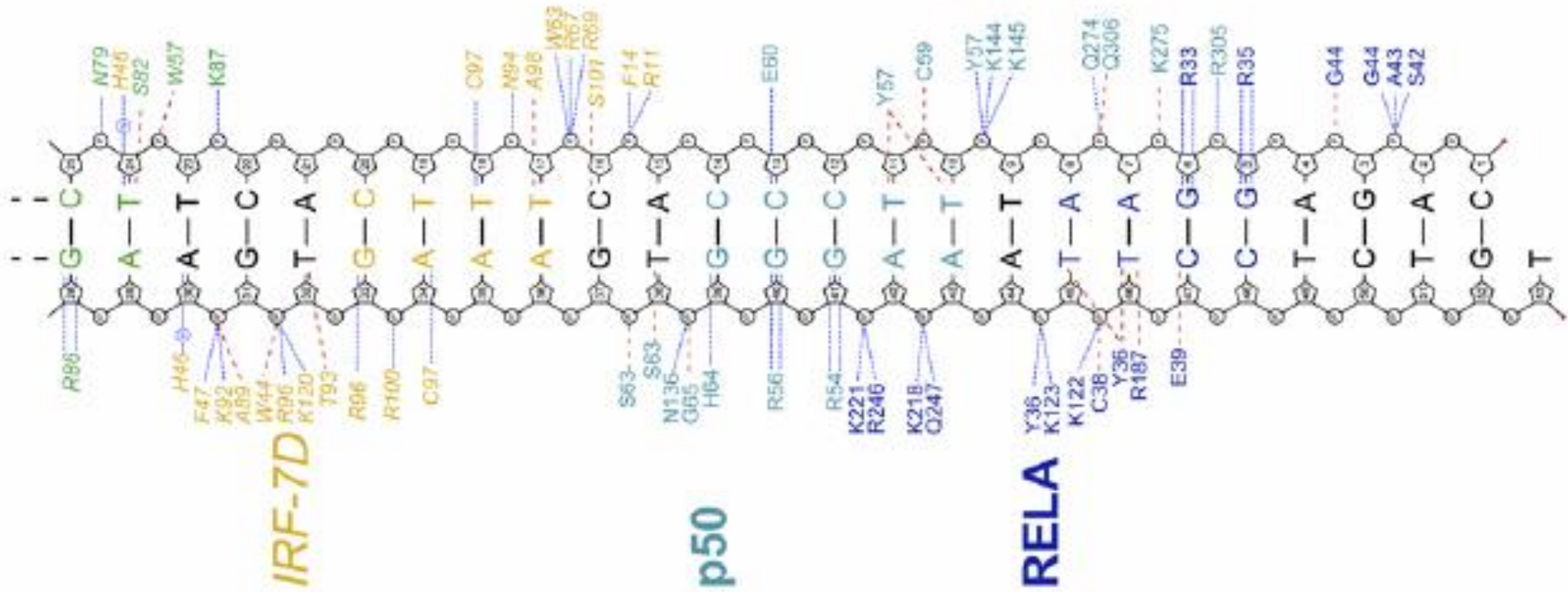
NF-κB

IFN-β enhanceosom

transkripce

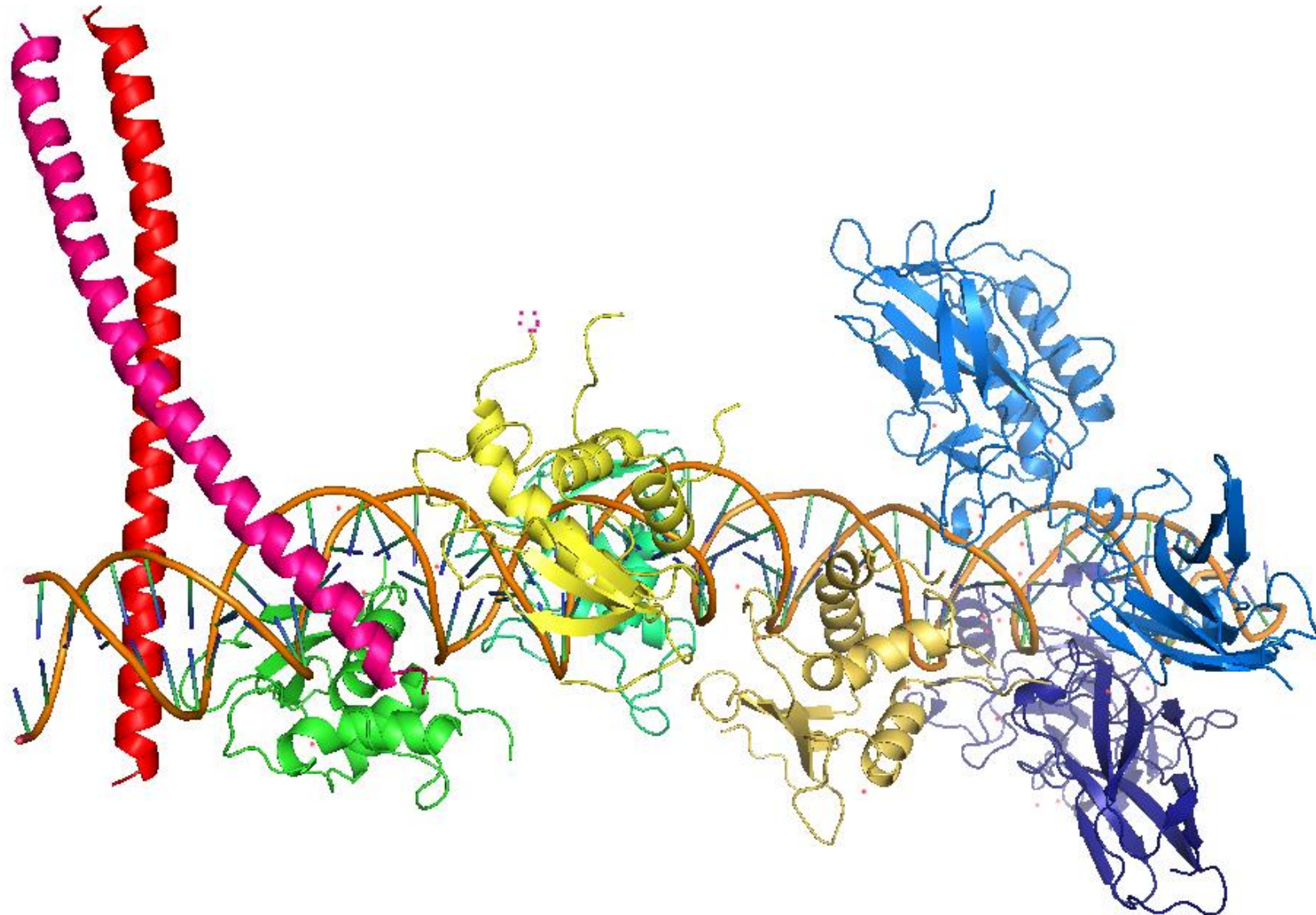
- koordinovaná vazba 8 protein (AP-1, IRF-3, IRF-7, NF-κB)
- p50/REL-A dimerizují (β-listy) - p50 slab interaguje s IRF-7
- vazba do Vž ō

NF-κB

Panne et al, Cell, 2008
Panne, CO in SB, 2008

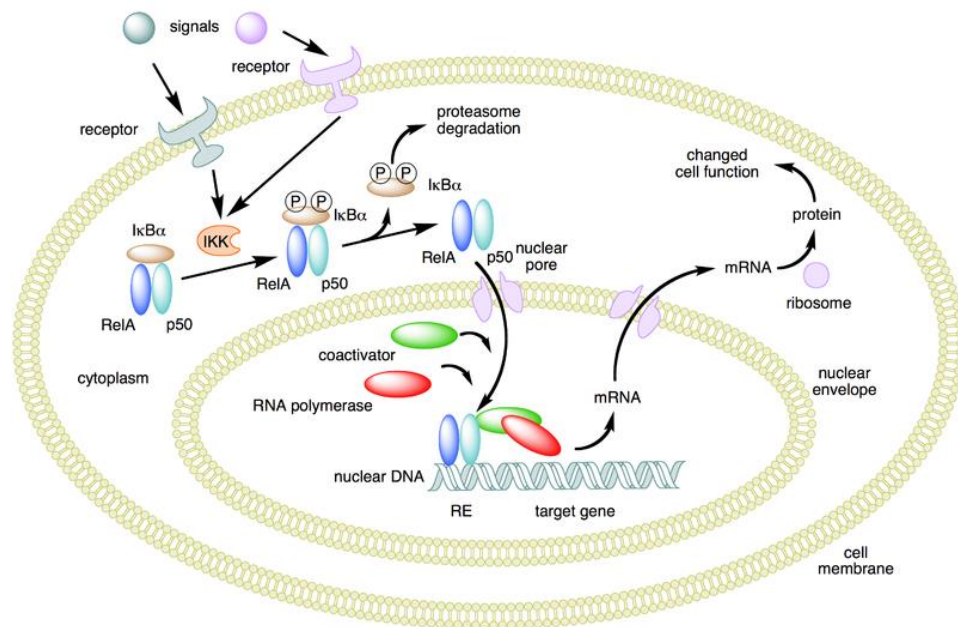
IFN- β enhanceosom

ervené te kv . molekulv vodv

<http://www.rcsb.org/pdb/101/motm.do?momID=122>

CBP/p300

- enhanceosom interaguje (sp itáhne%) koaktivátory (CBP/p300 histon acetylasy), modifikuje chromatinovou strukturu ò umo0ní vazbu RNA polymerasy a iniciaci transkripce

Souhrn:

- vazba v týiny TF pomocí ýroubovice ve velkém ýlábku (leucinový zip, HTH, zink-finger Å)
- transkrip ní komplexy (enhanceosom ...)

P íýt :

- Histon, HMG-box
- β -sheet motivy
- enhanceosom ... a po átek transkripce

